

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Katedra pedagogiky a psychologie

Studijní program: Vychovatelství B7505

**Studijní obor
(kombinace):** Pedagogika volného času

Zhodnocení vztahů liberecké mládeže k internetu a
jeho využití ve volném čase

The evaluation of Liberec youth's relation to the
internet and its use in their leisure time.

Bakalářská práce: 09–FP–KPP–65

Autor:

Roman KLADIVO

Podpis:

Adresa:

Haškova 977/22

460 06, Liberec 6

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Václavíková Helšusová, PhD.

Konzultant: PaedDr. Jitka Jursová, Ph.D.

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
64	25	2	3	26	2 + 1 CD

CD obsahuje celé znění BP

V Liberci dne: 9. 12. 2010

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra pedagogiky a psychologie

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program)

pro (kandidát): Roman Kladivo
adresa: Haškova 977/22, Liberec 6, 46006
studijní obor (kombinace): Pedagogika volného času
Název BP: **Zhodnocení vztahů liberecké mládeže k internetu a jeho využití ve volném čase.**
Název BP v angličtině: The evaluation of Liberec youth's relationship to the Internet and its use in their free time.
Vedoucí práce: PhDr. Lenka Václavíková Helšusová, Ph.D.
Konzultant: PaedDr. Jitka Jursová, Ph.D.
Termín odevzdání: Leden 2011

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 17.6. 2010

děkan

vedoucí katedry

Převzal (kandidát): ROMAN KLADIVO

Datum: 16.8. 2010

Podpis: Kladivo

Název BP: Zhodnocení vztahů liberecké mládeže k internetu a jeho využití ve volném čase.

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Václavíková Helšusová Ph.D.

Cíl: Prozkoumat a popsat, jakým způsobem je používán internet libereckou mládeží ve věku 15 až 17 let v jejím volném čase.

Požadavky: Student objasní základní vztah současné české společnosti k využívání internetu, specificky se pak bude věnovat populaci mládeže.
Zrealizuje vlastní výzkumné šetření zaměřené na libereckou mládež ve věku 15 až 17 let a její vztah k internetu. Zaměří se na využití ve volném čase.
Vyhodnotí výzkumné šetření a následně navrhne vlastní způsob efektivní primární prevence rizikového internetového chování v životě mladých lidí s uvedením příkladu vhodných stránek pro mladé, dospívající lidi.

Metody: Kvantitativní výzkum – dotazník.

Literatura: PUNCH, Keith F. *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Portál, 2008.
MAŇÁK, Josef. *Cesty pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2004
SAK, Petr. *Proměny české mládeže*. Praha: Petrklíč, 2000
SAK, Petr, et al. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. Praha : Portál, 2007

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 8. 12. 2010.

Roman Kladivo

Poděkování

Děkuji vedoucí práce PhDr. Lence Václavíkové Helšusové Ph.D. za její ochotu, nekončící trpělivost, cenné rady, připomínky a metodické vedení, PaedDr. Jitce Jursové, Ph.D. za konzultace v počátcích práce. Děkuji spolužáku Bc. Lukáši Kajínkovi za pomoc s grafickou úpravou, Janu Pelantovi, Elišce Bursové za pomoc při sběru dat a Ing. Janu Křivkovi za jeho odborné rady a nenahraditelnou asistenci při vyhodnocování dat. Velký dík patří rovněž mojí manželce Báře za ohromnou toleranci a podporu v období realizace.

Děkuji školám a konkrétním učitelům za možnost realizace výzkumu na jejich školách.

Gymnázium a SOŠPg Jeronýmova – Mgr. Samuel Jirsák

Střední odborná škola a Gymnázium Na Bojišti – Ing. Daniela Hejátková, Bc. Ilona Stránská

Střední škola strojní, stavební a dopravní, Truhlářská ul. Mgr. Vlasta Vyčichlová

Střední zdravotnická škola a VOŠ, Kostelní ul. – studentka Karolína Ouředníková

Střední škola Gastronomie a služeb, Dvorská ul. – Mgr. Danuše Knejzlíková

Střední průmyslová škola stavební, Sokolovské nám.- Mgr. Michal Struna

Zhodnocení vztahů liberecké mládeže k internetu a jeho využití ve volném čase.

Resumé

Cílem bakalářské práce je prozkoumat a popsat, jakým způsobem je používán internet libereckou mládeží ve věku 15 až 17 let v jejím volném čase. Teoretická část objasňuje základní vztah současné české společnosti k využívání internetu, specificky se věnuje populaci mládeže. V empirické části je prezentováno vlastní výzkumné šetření zaměřené na libereckou mládež ve věku 15 až 17 let a její vztah k internetu. Důraz je kladen na využití ve volném čase. V závěrečné části je navržen preventivní program efektivní primární prevence rizikového internetového chování v životě mladých lidí s uvedením příkladu vhodných webových stránek pro dospívající.

Klíčová slova: volný čas, internet, rizikové chování, dospívající mládež

Evaluation of relationship of Liberec youth to the Internet and to the use of the Internet in their leisure time.

Summary

The goal of the thesis is to explore and describe the way Liberec youth aged between 15 and 17 years uses the Internet in their leisure time. The theoretical part reveals the basic relationship of today's Czech society to the use of Internet and it specifically focuses on the young population. The empirical part presents the research itself which focused on Liberec youth aged from 15 to 17 years and their relationship to the Internet. The emphasis is on the use of the Internet in their leisure time. The final part of the thesis offers a draft of functional primary prevention program covering risky internet behavior in lives of young people. A list of suitable webpages for adolescents is added as well.

Key words: leisure time, the Internet, risky behavior, youth

Eine Bewertung vom Verhältnis der Jugend aus Liberec zum Internet und seine Nutzung in der Freizeit

Zusammenfassung

Das Ziel der Bachelorarbeit ist zu prüfen und zu beschreiben, auf welche Art und Weise das Internet durch die Jugend aus Liberec im Alter von 15 bis 17 Jahren in ihrer Freizeit genutzt wird. Der theoretische Teil erklärt das Grundverhältnis der jetzigen tschechischen Gesellschaft zur Nutzung vom Internet, im Detail befasst sich die Arbeit mit der Population der Jugend. In dem praktischen Teil präsentiert man eigene Nachforschungen, die sich auf die Jugend aus Liberec im Alter von 15 bis 17 Jahren und deren Verhältnis zum Internet konzentrieren. Der Schwerpunkt ist auf die Nutzung in der Freizeit gelegt. Im Schlussteil ist ein Präventivprogramm zur sinnvollen und verantwortungsbewussten Nutzung für junge Menschen vorgeschlagen, mit der Angabe von geeigneten Webseiten für Heranwachsende.

Schlüsselwörter: Freizeit, Internet, Riskverhalten, Heranwachsende

Obsah

Úvod.....	4
Teoretická část.....	6
1 Vztah současné české mládeže k internetu	6
1.1 Volný čas mládeže.....	6
1.2 Volný čas a počítač.....	7
1.3 Jednotlivé oblasti, kterými se mládež na internetu zabývá.....	7
1.4 Komputelizace společnosti.....	9
1.5 Fenomén internetu	10
1.6 Výchova a vzdělávání.....	11
1.7 Internet a výchova	12
Empirická část.....	15
2.0 Výzkum a jeho výsledky.....	15
2.1 Cíl výzkumu	15
2.2 Metody	15
2.3 Formulace hypotéz	16
2.4 Výzkumný problém	17
2.5 Pilotáž dotazníku a její výsledky	18
2.6 Popis zkoumaného vzorku.....	18
2.7 Průběh výzkumu	21
2.8 Analýza výsledků a jejich interpretace	21
2.8.1 Přístup k internetu.....	22
2.8.2 Čas na internetu	24
2.8.3 Témata.....	31
2.8.4 Rodiče a kontrola	36
2.8.5 Internetáci.....	40
2.9 Shrnutí výsledků	44
Závěr.....	46
Příklady efektivní prevence.....	49
3 Výchovné příklady	49
3.1 Primární prevence dle metodického doporučení MŠMT	49
3.3 Návrh vlastního preventivního programu s tematikou internetu.....	51
3.4 Příklad vhodných webových stránek pro dospívající	54
3.5 Shrnutí uvedených příkladů	56
Seznam použitých zdrojů.....	57
Tištěné.....	57
Elektronické	58
Seznam příloh	59

Úvod

Žijeme v dynamicky se rozvíjející společnosti. V historii naší země nenajdeme období, kde by se tolik rychle měnil náš životní styl díky technickému pokroku. V současnosti hovoříme o naší společnosti jako o informační a digitální. Umět používat moderní technologie je dnes nevyhnutelné. Čím vyšší podíl populace je schopen nové technologie používat a čím vyšší je její úroveň, tím více je naše společnost proměňována. Při hodnocení vyspělosti jednotlivých zemí patří schopnost populace pracovat s počítačem dokonce k jednomu z hlavních ukazatelů. Nejde ale pouze o rozložení počítačové gramotnosti v populaci, ale záleží také na tom, jaké jsou dovednosti jednotlivých věkových skupin!

Jsme svědky ohromujícího technologického pokroku v průběhu pouhých dvou desítek let. Vize využití internetu v budoucnosti z roku 1997 jsou v roce 2010 naplněné a daleko víc nežli tenkrát jsme smířeni s faktem, že se toho v této oblasti ještě hodně změní. Cílem této práce nicméně není hodnotit technickou vyspělost dnešní doby. Zaměřím se na využití internetu současnou dospívající mládeží v jejím volném čase. Můžeme říct, že internet komplexně odráží společnost a člověka v dobrém i zlém, je odrazem lidí a jeho obsah ukazuje nejvíce, jací jsme my sami. Pro mladou generaci je dnes život na internetu samozřejmostí. Abychom byli schopni lepší výchovy v této oblasti, považuji za klíčové znát virtuální život mladých, dospívajících lidí v naší zemi.

Dovolím si jednu odvážnou myšlenku. V nynější české společnosti vnímáme jev, který je v celosvětovém srovnání poměrně výjimečný. Česká republika oslavila 20. výročí pádu totalitního režimu u nás. Před rokem 1990 naše společnost dlouho žila v době, kdy po technické stránce za západním světem zaostávala. Zatímco v západní společnosti docházelo k přirozenému technickému, ale i demokratickému vývoji, naše země byla režimem od těchto vlivů maximálně izolována. Generace rodičů dnešních dospívajících lidí, ale i lidí dosahujících skoro středního věku, vyrůstala a žila ve zcela jiném životním stylu, nežli dnes. Po roce 1989 přišla radikální změna a naše země byla otevřena masivním změnám v životním stylu, které zasáhly veškeré oblasti našeho života. Nesmíme samozřejmě opomíjet fakt, že k některým změnám by došlo díky novým technologiím i tak. Nicméně je zjevné, že současná česká mládež se ve svém vývoji vyrovnává s pozitivními i negativními jevy dnešní společnosti (především s novými jevy, které přetvářejí společenskou skutečnost) lépe, nežli to jde generaci jejich rodičů. Jevy myslím

globalizaci, informatizaci, evropskou integraci zejména v oblasti technologické, ale i ekonomické, kulturní a spirituální. Současná doba preferuje mládí a dospívající generace má před starší náskok. Konkrétně je to znát v jazykové vybavenosti, technické gramotnosti, možnostech získat zaměstnání, elánu učit se novým věcem. Z pohledu na dnešní společnost, co se používání nových technologií týká, je zřejmé, že rodiny v České republice zažívají „generační souboje“. V lepším případě jsou dospívající děti pro rodiče motivací obstát. V tom horším případě nechávají rezignovaní rodiče svoje děti bez hranic například v oblasti internetu, který výrazně ovlivňuje jejich dospívání. Mladá, dospívající generace potřebuje ve fázi dospívání od svých rodičů vzory a vedení. Potřebovala to vždy, nicméně ještě v nedávné době jí to nesmírně chybělo a ani v současnosti není tato potřeba zcela naplněna. Díky své praxi lektora primární prevence tuto mezeru vidím. Situace mě vede k vytvoření nového preventivního programu pro střední školy, kde by se studenti dozvěděli o palčivých tématech jejich dospívání v oblasti internetu a tématech s touto problematikou propojených.

Tato práce je zaměřena na získání poznatků, jakým způsobem je používán internet dospívající mládeží. Zrealizuji vlastní výzkumné šetření zaměřené na libereckou mládež ve věku 15 až 17 let a její vztah k internetu ve volném čase. V teoretické části se pokusím objasnit základní vztah současné české mládeže k využívání internetu v měřítku celé naší společnosti i jejího vývoje v novodobé historii. V praktické části vyhodnotím výzkumné šetření a následně se pokusím navrhnout vlastní způsob efektivní primární prevence rizikového internetového chování pro zvolenou věkovou skupinu s uvedením příkladu vhodných stránek pro mladé, dospívající jedince. Sociologický výzkum poslouží pro další využití obecně prospěšnou společností Maják v Liberci, která se zabývá primární prevencí na školách. V pozici jejího lektora primární prevence na středních školách vytvořím za přispění této práce preventivní program pro 1. ročníky středních škol na téma Závislosti týkající se internetu a počítačů. Z tohoto důvodu jsem pro výzkum zvolil cílovou skupinu 15 až 17 let. Práce může v nejbližší době posloužit též dalšímu pedagogickému využití vzhledem k poměrně rozsáhlému vzorku cca 700 respondentů.

Teoretická část

1 Vztah současné české mládeže k internetu

1.1 Volný čas mládeže

Volný čas mladého jedince dnes sehrává důležitou roli v jeho dospívání. Považují ho za velmi významný se všemi pozitivy i negativy. V období dospívání jedinec nejvíce přirozeně nastavuje budoucnost svého života, může získat dobré návyky zdravého životního stylu, ale také se může začít chovat rizikově. Každopádně pestrý a kvalitní volnočasový život mladého člověka nejen předchází možnému rizikovému chování, ale i spoluvytváří hodnotový systém a zvyšuje kvalitu života nejen mladého jedince, ale také celé společnosti. Volný čas má z pedagogického hlediska ohromný potenciál. Důvodem je dobrovolný přístup mládeže k volnému času. Pedagogicky ovlivňovaný volný čas umožňuje rozvoj všech stránek osobnosti, ale i rozvoj sociálních dovedností. Podle Hofbauera (2004, s. 13) je volný čas (angl. Leisure time, franc. Le loisir) „čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplynou z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. Někdy se vymezuje jako čas, který zbývá po splnění pracovních i nepracovních povinností – to je tzv. zbytková, reziduální teorie volného času rozšířená zejména v německé literatuře (něm. Resttheorie). Přesnější a úplnější je však jeho charakteristika jako činnosti, do níž člověk vstupuje s očekáváními, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí, a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení“. Jako hlavní funkce volného času se uvádějí: odpočinek (regenerace pracovní síly), zábava (regenerace duševních sil) a rozvoj osobnosti (spoluúčast na vytváření kultury). Nepříznivým jevem současnosti je fakt, že děti a mládež upřednostňují pasivní trávení volného času před aktivním, což mnohdy vede k nežádoucímu chování. Jak uvádí Pácl (1988, s. 80), pasivní trávení volného času, například sledování televize (a můžeme tam zařadit i některé činnosti na počítači), přicházejí za divákem až do jeho soukromí, jeho domova. Od člověka tyto činnosti nevyžadují žádné nároky. Minimum vnějších požadavků, které tyto prostředky zábavy kladou, uzavírají člověka do jeho domova. Člověka to svádí k tomu, aby bezprostřední zážitky nahrazoval zážitky zprostředkovanými. Pácl v té době nemohl vědět o nastupujícím boomu internetu, protože by dnes jistě v tomto směru hovořil o virtuálním světě. Pasivně trávený čas na počítači, na který si dospívající jedinec navykne, může mít celoživotní negativní dopad nejen v oblasti trávení volného času ale také v socializaci.

1.2 Volný čas a počítač

Počítač dnes jako silný multimediální nástroj dokáže poskytnout významný prostředek pro trávení volného času. V posledním desetiletí pozorujeme změnu ve způsobu trávení volného času u mladé generace. Počítač a internet však není pouhou další aktivitou, či snad dokonce výstřelkem moderní doby. Informační technologie jsou prostředkem zahrnující široké spektrum dřívějších činností, přičemž ale tyto činnosti rozšiřují, dávají jim nový rozměr a navíc vznikají i zcela nové aktivity. Vezměme například digitální přenos obrazu při zpracování fotografie a videa, kde se obřím skokem zvýšila rychlost zveřejnění. Informace jsou velmi rychle dostupné, otevírají se nové možnosti vzdělávání. Společnost může být tzv. online, tedy lidé dokážou být neustále na příjmu. Změnil se přístup k dalším oblastem jako grafická tvorba, hraní her, nakupování, poslech hudby, pornografie a mnoho dalšího. A zároveň vznikly zcela nové oblasti jako například sociální sítě. A ještě jedna zásadní věc se změnila. Jestliže dříve uspokojoval a trávil volný čas mladý člověk v mnoha zájmových organizacích osobně s různými lidmi a často velmi vytrvale, tak dnes může tyto potřeby uspokojovat sám z pohodlí, a co hůř, intimity domova. Moderně řečeno, svět kolem mladého jedince se stává více virtuálním. Je prakticky nemožné se tomu ubránit. Vzhledem k tomu, že čas je omezený, nutně k nárůstu nových aktivit dochází na úkor jiných. Rychlý rozvoj internetu a nástup jeho užívání je historickým fenoménem. Z výzkumů Petra Saka [1], které byly zaměřeny na vývoj volnočasových aktivit mládeže v letech 1982 – 2005 vyplývá, že práce s počítačem má ze sledovaných aktivit největší dynamiku. V roce 2000 se společně s četbou knihy dělila o desáté místo žebříčku aktivit. V roce 2005 již byla na třetím místě. Můžeme se domnívat, že nyní v roce 2010 by mohla být práce s počítačem ještě výše a dokonce přeskočit osobní čas s přáteli či sledování televize. Toto tvrzení bychom ale těžko prokázali, jelikož zmiňované činnosti často splývají. Každopádně počítač dnes můžeme využívat pro povídání si s přáteli i ke sledování filmů a televizních programů stejně, a k týmž činnostem, které lze vykonávat bez počítače.

1.3 Jednotlivé oblasti, kterými se mládež na internetu zabývá

Čas na internetu dnes zahrnuje mnoho odlišných činností. Jednou ze zásadních oblastí této práce je zjistit, jakými činnostmi se mladí, dospívající jedinci na internetu zabývají a v jaké míře. Domnívám se, že aktivity mládeže na internetu podléhají trendům a také technologickým možnostem. Uvedu dva příklady. V prvním případě jsme ještě před pár lety byli svědky ohromného rozmachu chatovací sítě ICQ, kterou však nyní nahrazuje

sociální síť Facebook. Jednoduše je více trendy. V druhém případě, který se týká technologických možností internetu, pozorujeme výrazný vzestup v činnosti sledování klipů a videí s nejrůznější tematikou. Televizní stanice nám svoje pořady zprostředkovávají na svých multimediálních webech. Sportovní přenosy a vybrané události jsou přenášeny tzv. online. To by ještě před několika lety nebylo možné.

Internet dnes nabízí veliké množství konkrétních aktivit, nicméně tato práce se věnuje populaci dospívající mládeže. Proto například nebudou zjišťovány ve větší míře finanční aktivity na internetu (např. platby online...). Naopak se zaměříme na způsoby komunikace na internetu, používání internetu jako zdroje informací (včetně vzdělávání se), navštěvování internetu za účelem zábavy a z pozice nezletilých jedinců také rizikové sledování erotických stránek. Zdrojem pro zkoumané aktivity jsou výzkumy Češky a Češi v kyberprostoru [2] a World internet project [3].

Komunikace na internetu:

- Práce s emailem
- Psaní zpráv přes ICQ, MSN, Facebook, Twitter a další programy
- Sociální síť Facebook
- Návštěva chatu
- Telefonování či zasílání sms přes internet
- Zkušenost s internetovou seznamkou

Internet jako zdroj informací:

- Vyhledávání informací (do školy, hledání brigády, pročítání zpráv...)
- Hledání informací o výrobcích a službách
- Diskutování na internetu, odborná fóra

Internet jako zdroj zábavy:

- Čtení blogů
- Hraní online her či her, ke kterým je zapotřebí internet
- Poslech online rádia
- Sledování videí, klipů (stránky např. youtube.com, stream.cz...)
- Stahování a poslech hudby, filmů

Rizikové činnosti (z hlediska počítačové bezpečnosti, ale i nezletilosti dospívajících)

- Sledování erotických stránek

Finanční aktivity:

- Nakupování online (e-shopy, bazary, Aukro...)

1.4 Komputerizace společnosti

Tento pojem definujeme podle Saka (2007, s. 37). „Komputerizace znamená vybavování populace a společnosti informačními technologiemi, osvojování si počítačové gramotnosti, zpřístupňování veřejnosprávních agend díky internetu a využívání nových informačních a komunikačních technologií ve všech oblastech života společnosti“. Zajímavé je sledovat tento proces na počátku a dnes. Komputerizace započala u nás s nástupem vybavování české populace novými technologiemi. Sak dále uvádí (2007, s. 37), že výpočetní technikou disponovaly jako první rodiny vysokoškolsky vzdělaných podnikatelů včetně jejich dětí. Od této skupiny se vybavenost šířila i k lidem s nižšími příjmy a vzděláním. Domnívám se, že tento princip je patrný i dnes v oblasti nových technologií či možností internetu. V současnosti můžeme hovořit o základní nasycenosti české společnosti informační technikou. Pravdou je, že si alespoň základní techniku může dovolit skoro každý nehledě na jeho sociálním postavení. Zásadní informace ohledně procesu vybavování nám přinášejí opět výzkumy Petra Saka. Z výzkumu o vlastnictví a využívání nejrůznějších médií vyplývá, že ve věkové skupině 15 až 18 let stouplо vlastnictví osobního počítače od roku 1994 z 19% na 67% na konci roku 2005 (Sak, 2007, s. 40). Jsem názoru, že toto procento v roce 2010 ještě vzrostlo a to především díky finanční dostupnosti hardwaru. Cena notebooků klesla na nedávné ceny stolních počítačů. Loňským hitem byly zmenšené notebooky, takzvané netbooky. Netbook je nové slovo, které označuje malý a dobře přenosný počítač vhodný právě k prohlížení internetu. Tyto počítače dosahují výborné technické vyspělosti a jejich cena často nepřesahuje cenu průměrného mobilního telefonu.

Z nejrůznějších úhlů pohledu můžeme počítač, a s ním spojenou možnost využívat internet, označit za fenomén. Sak (2007, s. 40) uvádí srovnání vybavenosti české populace osobním počítačem a knihovnou, na kterém ilustruje přelom civilizačních epoch. Jsme svědky nesmírně rychlého nástupu informační, digitální doby. Vybavování domácí knihovnou trvalo staletí a pro českou společnost a kulturu byl význam knihy a knihovny charakteristický. Utváření moderní české kultury je bez tištěného slova nepředstavitelné. Vývoj obou médií je silně závislý na věku. Jak uvádí Sak (2007, s. 40) „V roce 1994 vlastnila skupina 15 až 18 let knihovnu téměř dvakrát častěji než počítač, v současnosti má naopak mládež počítač třikrát častěji než knihovnu“. Aby počítače ve vybavenosti předstihly domácí knihovnu, potřebovaly k tomu necelou generaci. Překlopení pozice knihovny a počítače symbolizuje krok od civilizace tištěného slova k informační digitální civilizaci.

1.5 Fenomén internetu

Oblíbenost internetu u mladé generace je zjevná. Příčiny této skutečnosti nejsou sice předmětem této práce, avšak považuji za důležité se na ně alespoň krátce zaměřit. Z psychologického hlediska můžeme konstatovat, že internet je místem veliké svobody, po které adolescenti prahnou. Virtuální svět je prostředkem k získávání této svobody. Dle Sulera [4] má adolescent tyto potřeby a motivy být součástí virtuálního světa:

Hledání a experimentování s identitou

Nalézt vlastní identitu se snaží každý dospívající jedinec. Virtuální prostředí nabízí nepřeborné množství odpovědí na otázky typu: Kým jsem? V co mám věřit? Jak se mám chovat? Jaké chci mít vztahy?

Intimita a pocit začlenění

Internet je místem neomezeného počtu lidí a skupin s nejrůznějšími hodnotami a zájmy, se kterými může jedinec komunikovat a porovnávat si svoje názory. Navíc to dodává jedinci pocit, že má někde svoje místo.

Sociální učení

Jestliže jsme v předchozím bodě pojmenovali pocit začlenění, tak skrze tento proces se zlepšuje virtuální sociální dovednost, kdy se může mladý člověk na internetu setkat s mnoha lidmi různého věku a kultur. Rozhovory a komunikace s nimi rozvíjí sociální dovednosti možná i v reálném životě.

Separace od rodičů a rodiny

Pro mladého člověka je příznačná snaha být nezávislý na rodičích, jednat podle sebe. Na druhou stranu, dokud se plně neosamostatní, rodiče ke svému životu potřebuje. Internet nabízí v tomto směru dobrodružné místo, kde dospívající jedinec uspokojí obě tyto potřeby. Z bezpečí domova může dělat vzrušující věci.

Odreagování frustrací

V tomto pro adolescenta bouřlivém období je internet snadným anonymním prostředím, ve kterém může vybijet svoje agresivní a sexuální tendence.

Sexuální potřeby

Ve virtuálním světě jsme svědky tzv. „cybersexu“. Jedná se buď o formu psaného textu, kde si dotyční do detailu popisují, co kdo komu dělá a jak se u toho cítí nebo vyložene o pornografii, která je na internetu hojně zveřejňována a k níž je dnes velmi snadný přístup.

Pro mladého člověka je příznačné vyhledávání takových oblastí života, které jeho život činí zajímavější, dospělejší, autonomnější a originálnější. Trendy dnešní společnosti vedou mladé lidi ke srovnávání se s druhými. Měřítkem a normou v chování jsou mladým lidem jejich vrstevníci, či mírně starší jedinci, kteří jsou považováni za vzor. Reálný život navíc přináší spoustu norem a pravidel, jak se chovat. Od mladých lidí je slušné chování vyžadováno ze strany rodičů, školy. To mladí lidé v pubertě často považují za omezující, přestože za to jsou v budoucnu vděční. Ve virtuálním světě tato omezení odpadají. Teenageři se v něm cítí svobodně a bez zábran. Autoři teorie pojednávající o dvou komponentách sebe pojetí v prostředí elektronické komunikace (**Matheson and Zanna, 1988 in Šmahel, 2003, s. 16**) přišli již dávno s myšlenkou, že v elektronické komunikaci je výrazně silnější vnímání sebe sama a naopak slabší je vnímání okolí oproti reálnému světu. Člověk, komunikující sám na internetu u monitoru svého počítače, je podle této teorie více zaměřen sám na sebe a své pocity a méně vnímá to, jak ho hodnotí a posuzuje jeho okolí. Toto je pro mladého jedince, zaměřeného hlavně na sebe, velmi příznačné.

Jak uvádí Šmahel (**2003, s. 18, 19**), je další příčinou, která ovlivňuje psychologické uvažování o „on-line“ prostředí, téma anonymity. Mladí lidé totiž často žijí v iluzi, že jejich činnost na internetu nikdo neodhalí, že je nikdo nenajde, za nic nepostihne. Pravdou nicméně je, že dostat se k uživateli reálné identity dnes není problém. Šmahel anonymitu rozděluje na objektivní (reálná možnost identifikace uživatele) a subjektivní (co si uživatel sám myslí o své anonymitě na internetu). Mladí lidé se potýkají právě se subjektivní anonymitou a ve většině případů se cítí „utajeni“. Nemají reálnou představu o tom, že je někdo může vysledovat.

1.6 Výchova a vzdělávání

Na vývoj zdravé osobnosti dospívajícího člověka se podílí několik faktorů. Patří mezi ně právě výchova, ale také vzdělávání. V oblasti internetu a používání nových technologií jsme občas svědky zaměňování těchto pojmů. Proto uvádím jejich definici.

Průcha uvádí (2003, s. 277), že Výchova „je proces záměrného působení na osobnost člověka s cílem dosáhnout pozitivních změn v jejím vývoji. Jedná se tedy o cílevědomé vytváření a ovlivňování podmínek umožňujících optimální rozvoj každého jedince v souladu s individuálními dispozicemi a stimulujících jeho vlastní snahu stát se autentickou, vnitřně integrovanou a socializovanou osobností“.

Oproti tomu Vzdělávání dle Průchy (2003, s. 292) „je proces, jehož výsledkem je vzdělání. Procesem se rozumí dosahování kognitivní vybavenosti osobnosti, jimiž jsou osvojené vědomosti, dovednosti, postoje, hodnoty a normy. Vzdělávání je realizováno například ve výuce“.

To, že patnáctiletý jedinec disponuje výbornou znalostí a orientací na internetu neznamená, že se jeho osobnost vyvíjí správným směrem. Vzdělávání nesmí v oblasti internetu suplovat výchovu! Ne všechno, co dospívající jedinec na internetu vykonává, prospívá jeho osobnosti. Určitě bychom to mohli tvrdit i o jiných oblastech dospívání, avšak internet je velmi dynamický, podléhá trendům. Každou chvíli jsme svědky pokroku a nutí nás to se nové věci naučit používat, ulehčit si život. Nejvíce tomu bohužel podléhá mladá generace. V tomto směru nestačí umět s internetem pracovat a orientovat se v něm, je potřeba mít nastavenou zdravou míru užívání. Bez správné výchovy bude dospívající mládež sice vybavena silnými kompetencemi k užívání, avšak se všemi známkami rozvinutého závislostního chování. Vzpomínám na jednu besedu v 1. ročníku střední školy, kdy se mě jeden chlapec zpovídal o svém problému- navázat reálný kontakt s dívkou. Baví se s holkami prý umí výborně, ale pouze přes Facebook. Na konci našeho rozhovoru tento chlapec pojmenoval fakt, že jeho virtuální život má větší kvalitu, než ten reálný.

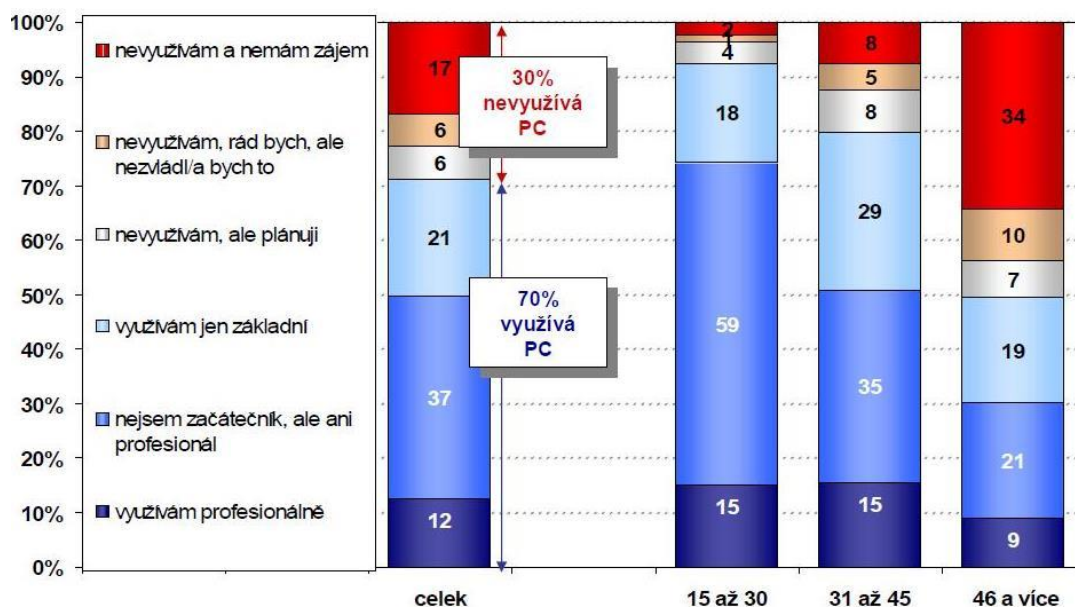
1.7 Internet a výchova

U mladé populace je internet hojně využíván se všemi pozitivy, ale i riziky s dopadem na utváření osobnosti mladého člověka. Za klíčovou v dospívání mladého člověka považují jeho výchovu v oblasti internetu. Zásadní roli by zde měli zaujmout rodiče. Pokud by generace rodičů naší cílové skupiny prokázala dobré sebevědomí a následně i schopnosti co se počítačové gramotnosti týká, mohli by v tomto směru rodiče být pro děti dobrým vzorem. Minimálně by disponovali potenciálem dětem poskytnout vedení a zpětnou vazbu. Pojďme se tedy podívat, jak na tom rodiče, co se týká sebevědomí a schopností, jsou.

Důležitým ukazatelem je pro nás reprezentativní výzkum Komputerizace společnosti, vzdělávání a životní styl, který provedl Doc. PhDr. Petr Sak, CSc. v letech 2004 až 2007. Jelikož se nedá stoprocentně definovat, kdo již počítačově gramotný je a kdo nikoliv, byla tato část výzkumu prováděna sebe evaluací ve třech věkových skupinách (15-30, 31-45, 46 a více). Za slabinu této metody můžeme považovat subjektivitu takového hodnocení (někdo se vidí jako profesionál, zatímco pro někoho jiného je to střední úroveň), avšak výhodou je určitá komplexnost sebehodnocení. Jedinec posuzuje celou svoji interakci s osobním počítačem. Použitá metoda nedělí soubor na gramotné a negramotné, ale na ty, kteří využívají počítač na profesionální úrovni, na skupinu s průměrnou a nakonec základní počítačovou gramotností. Zaměříme se vyloženě na věkové výsledky výzkumu. V mladé generaci byla profesionální a průměrná počítačová gramotnost zastoupena u 75% jedinců, a přidáme li ještě základní počítačovou gramotnost, dostáváme se k 92%. Profesionální úroveň byla ve stejné míře zastoupena i ve věkové skupině 31 – 45 let, avšak výrazně méně se u této věkové skupiny objevuje průměrná počítačová gramotnost. Celkem 79% se považuje za gramotné. V nejstarší věkové skupině se všechny úrovně počítačové gramotnosti vyskytovaly v ještě nižší míře, celkem 49% se považuje za gramotné [1].

Graf 1. Sebeevaluace využívání PC ve věkových skupinách

Zdroj: Komputerizace společnosti, vzdělávání a životní styl, 2006, N=1818

Z tohoto výzkumu vyplývá, že zatímco jsou mladí lidé k práci s osobním počítačem vědomostmi velmi dobře vybaveni, tak generace jejich rodičů nikoliv. Z jedné doplňující

otázky zmiňovaného výzkumu, která se zaměřila na získávání dovedností a znalostí pro práci s PC, dokonce vyplynula zajímavost: přes 50% dotazovaných v souboru nad 46 let uvedlo, že se s počítačem učí a nechávají si poradit od vlastních dětí. Primární zdroj výchovy mladého jedince je rodina. Jestliže se internetem ale rodiče nezabývají, nerozumí mu, či je nebaví, nemohou být v této oblasti ve vztahu ke svým dětem vzorem. A co je horší, nemohou děti v této oblasti efektivně vychovávat. V takovém případě ovlivňuje postoje a následné chování k internetu výchova, která není explicitně zaměřená na počítač. S každou další generací se nicméně situace zlepšuje. Již dnešní třicátníci považují internet za běžnou součást svého života a to se do budoucna projeví i na výchově jejich dětí v oblasti internetu.

Důležitým místem výchovy je i škola. Věnujme alespoň krátce několik myšlenek k této oblasti, přestože to není cílem této práce. Bohužel ani ve školství nebyl v posledním desetiletí kladen zvláštní důraz na výchovu v oblasti internetu, avšak i tato situace se pomalu mění. Jak uvádí Brdička [5] ve svém článku Difuze technologií ve škole 21. století, je třeba se nezaměřovat pouze na inovaci stávajících postupů tím, že zavádíme nové technologie ve výuce. Je potřeba nezakazovat žákům a studentům jejich zvyky na počítači, internetu či využívat některá zařízení a služby, které žáci jinak běžně používají, jen proto, že náš výukový systém není schopen zajistit, aby zde realizovaná náplň činnosti byla v souladu s výukovými cíli. Brdička ve svém článku mladou generaci pojmenovává tzv. síťovou. Jedna věc jsou tedy metody výuky, druhou oblastí pak prevence rizikového chování na internetu. V posledních dvou letech jsme v této oblasti svědky nových projektů nejen pro školy, jakými jsou například Bezpečný internet nebo E-bezpečí. Úkolem těchto projektů je identifikovat a analyzovat nebezpečné komunikační praktiky vázané na elektronickou komunikaci, které v současnosti negativním způsobem působí na mladou generaci.

Základem úspěšné osvěty a výchovy v oblasti internetu je nejenom znalost problematiky, ale i znalost názorů, chování, postojů a dovedností mladé generace. Částečně se o to pokouší výzkum prezentovaný v této práci.

Empirická část

2.0 Výzkum a jeho výsledky

2.1 Cíl výzkumu

Cílem realizace výzkumu bylo pomocí dotazníkového šetření zjistit a popsat vztah liberecké středoškolské mládeže k internetu a jeho využití ve volném čase.

Hlavní výzkumná otázka zněla: Jakým způsobem je používán internet libereckou mládeží ve věku 15 až 17 let v jejím volném čase?

Na základě vlastní praxe lektora primární prevence na středních školách a poznatků získaných studiem literatury jsem předpokládal, že internet se stal významnou veličinou života mladého člověka. Dokonce až tak významnou, že u některých jedinců činnost na internetu nejenom ovlivňuje jejich osobnost, ale přechází v závislostní chování. Na tomto procesu se podílí mnoho faktorů, které dnes dokážeme snadno pojmenovat, avšak chybí odpovědi na konkrétní otázky. Kolik času věnuje mládež činností na internetu? Jak moc se zabývá konkrétními aktivitami? Jaký vliv, z pohledu mládeže, mají rodiče na svoje děti v oblasti internetu? Tento výzkum považuji za prospěšný vzhledem k velikosti výzkumného vzorku k dalšímu využití pro pedagogy, rodiče a pracovníky s volným časem mládeže.

2.2 Metody

Metody k získávání údajů (dat) dělíme na kvalitativní a kvantitativní. Obě metody mají svoje výhody i nevýhody oproti té druhé. Proto je při výběru metody na daný výzkum klíčové, o jaký výzkum půjde. V případě našeho výzkumu zaměřeného na virtuální chování mládeže jsme zvolili kvantitativní metodu formou dotazníku. Cílem je data shrnout, porovnat a nalézt v nich podstatné vztahy a souvislosti. Díky této metodě jsme schopni získat větší množství dat, které se dají logicky vyhodnotit a je také více vyloučena subjektivita tazatele. Dle Šubrtů (2000, s. 106 až 109) je nutné absolvovat výběrovou proceduru pro stanovení výzkumného vzorku. Nejprve vybereme cílovou populaci a následně určíme výběrový neboli zkoumaný vzorek. Cílovou populací je v našem případě mládež ve věku 15 až 17 let. Dále použijeme nepravděpodobnostní výběr, který je charakteristický obsahem osobního úsudku a má několik dalších možností. Naš vzorek je vybrán z možností úsudkového a kvótního výběru. Úsudkový výběr je více o odhadu při

výběru jednotek. V našem případě jsem vybral libereckou dospívající mládež ve věku 15 až 17 let, protože s touto skupinou nejvíce pracuji. Kvótní výběr zahrnuje vzorek, který vyhovuje předem daným kritériím. Naše kritéria jsou místo studia v Liberci, věk 15 až 17 let a také požadavek na odraz složení populace = tedy vyvážený poměr chlapců a dívek a studentů maturitních a učňovských oborů.

V rámci procesu operacionalizace jsou na počátku formulovány hypotézy, které nás v celé problematice zajímají. Po té je na tyto hypotézy vyhotoven soubor konkrétních otázek, které nám tvoří výzkumný problém. Hlavní fází je sestavení dotazníku a jeho realizace. Po vyhodnocení získaných dat se začne s vytvářením analýzy. Závěrem je potvrzení či vyvrácení hypotéz.

2.3 Formulace hypotéz

Přístup k internetu

H1. V Liberci a okolí má přístup k internetu absolutní většina dospívajících mezi 15 a 17 roky.

H2. Vlastním počítačem disponuje více než 60% dospívající mládeže ve věku 15 – 17 let.

Čas na internetu

H3. Práce s internetem je jednou ze tří nejčastějších volnočasových aktivit liberecké dospívající mládeže ve věku 15 – 17 let.

H4. Studenti nematuritních oborů tráví na internetu méně času než studenti maturitních oborů.

H5. Uživatelé z obcí jsou na internetu podobně často jako uživatelé z velkoměsta.

H6. Maximálně 20% uživatelů tráví na internetu 4 a více hodin denně.

Témata

H7. Minimálně dvě třetiny dospívající mládeže v Liberci a okolí má založený profil na Facebooku.

H8. Erotické stránky sledují více chlapci než dívky.

Rodiče a kontrola

H9. Většina uživatelů by si některého ze svých rodičů nepřidala jako přítele na Facebooku.

H10. Minimálně 50% rodičů nemá žádný druh kontroly nad svými dětmi ohledně internetu.

Internet'áci – skupina uživatelů, která tráví na internetu 4 hodiny a více denně

H11. Internet'áci pracují s internetem rozmanitěji, nežli ostatní uživatelé.

H12. Maximálně 20% Internet'áků by si některého ze svých rodičů přidalo jako přítele na Facebooku.

2.4 Výzkumný problém

Přístup k internetu

1. Kolik je uživatelů internetu v Liberci a okolí ve věku 15 až 17 let?
2. Je více uživatelů internetu z větších či menších měst?
3. Odkud se dospívající mládež nejčastěji připojuje k internetu?
4. Jak je na tom sledovaná populace s vybaveností hardwarem?

Čas na internetu

1. Jak často, v porovnání s ostatními volnočasovými aktivitami, je mládež na internetu?
2. Kolik času tráví dospívající mládež na internetu? Je nějaký rozdíl mezi chlapci a dívkami?
3. Tráví více času na internetu uživatelé z velkoměsta či z malých obcí?
4. Tráví více času na internetu studenti maturitních či učňovských oborů?

Témata

1. Kolik času věnuje mládež konkrétním aktivitám na internetu?
2. Kolik procent uživatelů má založený profil na Facebooku?
3. Které pohlaví sledované populace více sleduje erotické stránky?

Rodiče a kontrola

1. Kolik uživatelů by si přidal některého z rodičů jako svého přítele na Facebook?
2. Jak moc komunikují uživatelé s rodiči o svých zájmech na internetu?
3. Jaká je dovednost práce s internetem u rodičů z pohledu jejich dětí?
4. Jak moc se zajímají rodiče o to, čím se jejich děti zabývají na internetu?
5. Jaký je nejčastější způsob kontroly?

Internet'áci - skupina uživatelů, která tráví na internetu 4 hodiny a více denně

1. Jaké aktivity zapříčiňují, že jsou Internet'áci na internetu 4 hodiny a více?
2. Kolik Internet'áků by si přidal některého z rodičů jako svého přítele na Facebook?
3. Koho konkrétně ze sledované populace můžeme označit za Internet'áka?

2.5 Pilotáž dotazníku a její výsledky

Před hlavní realizací výzkumu byl uskutečněn testovací průzkum, ve kterém bylo cílem zjistit, jak studenti porozumí otázkám, zda pro ně bude dotazník srozumitelný a kolik času jim vyplňování zabere. Tato fáze proběhla s několika návštěvníky nízkoprahového klubu *Zakopanej pes* v Liberci, kteří splňovali věková kritéria. S některými návštěvníky klubu jsem navíc o dotazníku hovořil a získal tak cenné podněty. Bylo zapotřebí více zpřehlednit dotazník, protože několik respondentů jednu otázku přeskočilo, jelikož si jí nevšimli. Dále jsem změnil úvod dotazníku i styl otázek, aby dotazník působil přívětivěji a více jako rozhovor. Při takto podrobném dotazníku s kladením osobnějších otázek považuji za klíčové, aby formulace otázek i grafika působily přívětivě. Změny v grafice a rozvržení otázek v dotazníku se později, při zadávání dat do tabulky, ukázaly jako velmi prospěšné.

2.6 Popis zkoumaného vzorku

Jelikož pracuji jako lektor primární prevence v prvních a druhých ročnících na středních školách v Liberci a okolí, tak jsem uskutečnil výzkum právě na vybraných školách v Liberci. Cílovou skupinou výzkumu byli studenti ve věku 15 až 17 let, tedy studenti prvních a druhých ročníků. Tento věk jsem vybral záměrně, jelikož pro tuto věkovou kategorii připravuji preventivní program mimo jiné s tematikou internetu. Ve sledované populaci byl kladen důraz na zachování přiměřených počtů chlapců a dívek a zastoupení maturitních a nematuritních oborů tak, jak je tomu v celkové populaci této věkové skupiny v naší zemi. V naší společnosti je mírně více ženského pohlaví oproti mužskému, přičemž rozdíl není až tak veliký jako v našem vzorku (graf 2). Poměr

maturitních a nematuritních oborů je v České republice zhruba 60% ke 40%, jak uvádí Národní ústav odborného vzdělávání [6]. V našem vzorku (graf 3) je opět tento rozdíl o trochu vyšší.

Celkem byl dotazník rozdán 688 respondentům, z toho tvořily 372 dívky a 316 chlapci. Z hlediska zastoupení nejrozličnějších oborů byly vybrány gymnázia (víceleté, čtyřleté), maturitní obory technického směru (mechanik + elektronik, stavebnictví) maturitní obory humanitního směru (francouzské lyceum, pedagogika, zdravotnický asistent, hotelnictví), učiliště technického směru (automechanik, autoelektrikář, výtahář, slaboproud, silnoproud) a učiliště ostatní (číšník, kuchař, cukrář, truhlář, tesař, krejčí).

Tabulka 1. Počet respondentů celkem

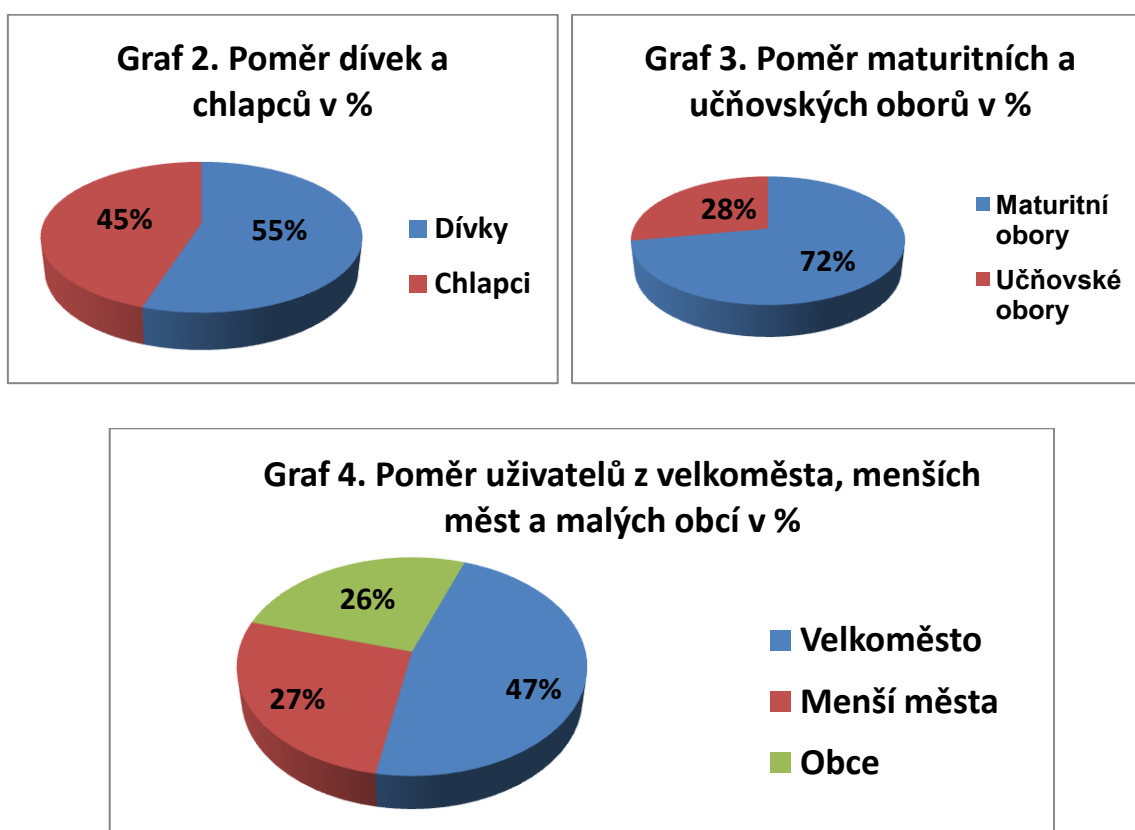
	Gymnázia		Maturitní technické		Maturitní humanitní		Učňovské technické		Učňovské ostatní		Celkem	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Dívky	80	22	15	4	230	62	1	0	46	12	372	54
Chlapci	44	14	95	30	26	8	106	34	45	14	316	46
Celkem	124	17	110	16	256	38	107	15	91	14	688	100

Ve fázi vyhodnocování dat bylo 17 dotazníků (2,5%) shledáno jako nevyhovující. Nejčastějším důvodem byl vyšší věk respondentů (několikrát se objevil věk až nad 20 let) nebo neúplně vyplněný dotazník. Drtivá většina takto špatně vyplněných dotazníků pocházela od učňovských oborů technického zaměření. Vyhodnocováno bylo tedy ve finále 671 platných dotazníků (97,5%) – viz tabulka 2.

Tabulka 2. Počet platných dotazníků

	Gymnázia		Maturitní technické		Maturitní humanitní		Učňovské technické		Učňovské ostatní		Celkem	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Dívky	80	22	14	15	230	62	1	0	46	12	371	55
Chlapci	44	15	95	32	26	9	90	30	45	14	300	45
Celkem	124	18	109	16	256	38	91	14	91	14	671	100

Podrobné zastoupení jednotlivých škol a tříd, ve kterých byl výzkum realizován, uvádí tabulka číslo 3. Zúčastnilo se 6 středních škol a celkem 28 tříd s průměrným počtem 25 žáků v jedné třídě. Posledním měřítkem jsou pro nás uživatelé dle místa bydliště. Zastoupení v našem vzorku uvádí graf číslo 3. Za velkoměsto považujeme místo bydliště s více než 100000 obyvatel (tedy Liberec) a za obec naopak místo do 5000 obyvatel. Menší města jsou veškerá zbývající, přičemž všechna se nacházejí v Libereckém kraji do 50000 obyvatel.

Tabulka 3. Seznam škol, vybraných pro výzkum

Název školy	Počet oslovených tříd	
	maturitních	učňovských
Gymnázium a SOŠPg Jeronýmova	5	
Střední odborná škola a Gymnázium Na Bojišti	4	5
Střední škola strojní, stavební a dopravní, Truhlářská ul.		2
Střední zdravotnická škola a VOŠ, Kostelní ul.	4	
Střední škola Gastronomie a služeb, Dvorská ul.	2	4
Střední průmyslová škola stavební, Sokolovské nám.	2	

2.7 Průběh výzkumu

Výzkum proběhl v měsíci říjnu 2010. Původně bylo rozdáno kolem 630 dotazníků, avšak záhy jsem zjistil, že nemám příliš velké zastoupení v kategorii technických maturitních oborů. Proto jsem dodatečně oslovil ještě dvě třídy Stavební průmyslové školy v Liberci. Spolupráce se zvolenými školami byla výborná již vzhledem k tomu, že každou školu pravidelně navštěvují s preventivními programy. Na každé škole jsem dotazník předal buď zástupci ředitele či výchovnému poradci, s nimiž jsme přímo vybrali vhodné třídy, které by nejlépe zapadly do výzkumného vzorku. S vyučujícími jsem dotazník prošel a upozornil je na to, aby byl dotazník vyplňován při vyučování pod dohledem kantora, který při odevzdávání základně překontroluje, že je dotazník kompletně vyplněn. Dalším způsobem realizace dotazníkového šetření bylo, že jsem při preventivních programech Majáku o.p.s. v některých třídách požádal studenty o vyplnění tohoto dotazníku osobně. Vyplnění studentům trvalo 15 až 20 minut.

Obrázek 1. Vyplňování dotazníků při praxi oboru Mechanik-elektronik, SOŠaG Na Bojišti

2.8 Analýza výsledků a jejich interpretace

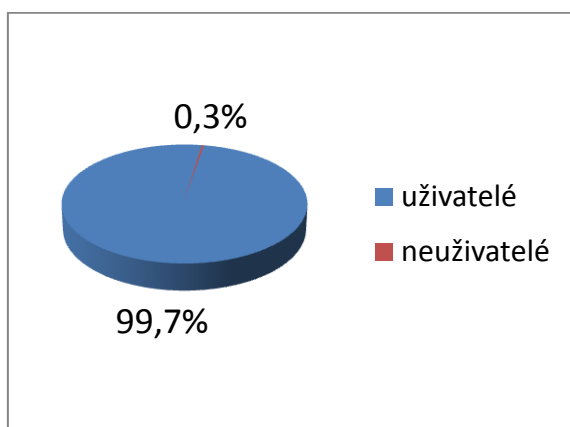
Tato kapitola je v celé práci velmi podstatná. Budeme se v ní zabývat jednotlivými výzkumnými problémy a vyhodnocovat hypotézy. Výsledky mají deskriptivní charakter. Pro ilustraci výsledků jsou použity čtyři typy grafů včetně komentáře. Nejčastěji sloupcový, výsečový a pruhový. Dotazník, tak jak byl předkládán respondentům, je

umístěn v příloze. V možnostech odpovědí dotazníku jsou uvedeny výsledky všech respondentů v procentech. Některé otázky v dotazníku nejsou v této práci využity, a proto u nich nejsou uvedeny výsledné, procentuelní hodnoty. Pojdme se tedy podívat na jednotlivé oblasti výzkumu.

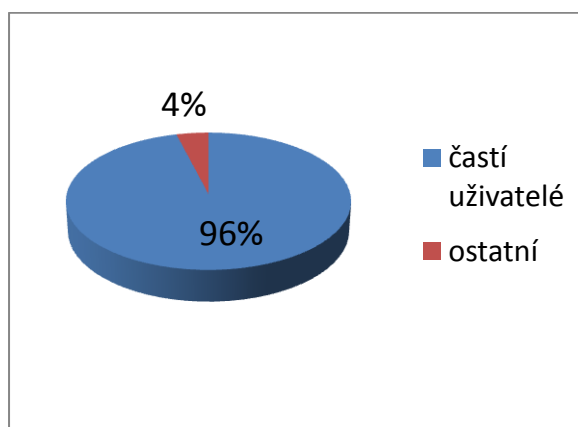
2.8.1 Přístup k internetu

Podstatnou informací, ze které budeme dále vycházet v tomto výzkumu, je počet uživatelů internetu v Liberci a okolí ve věku 15 až 17 let.

Graf 5. Počet uživatelů internetu

Graf 6. Počet častých uživatelů internetu

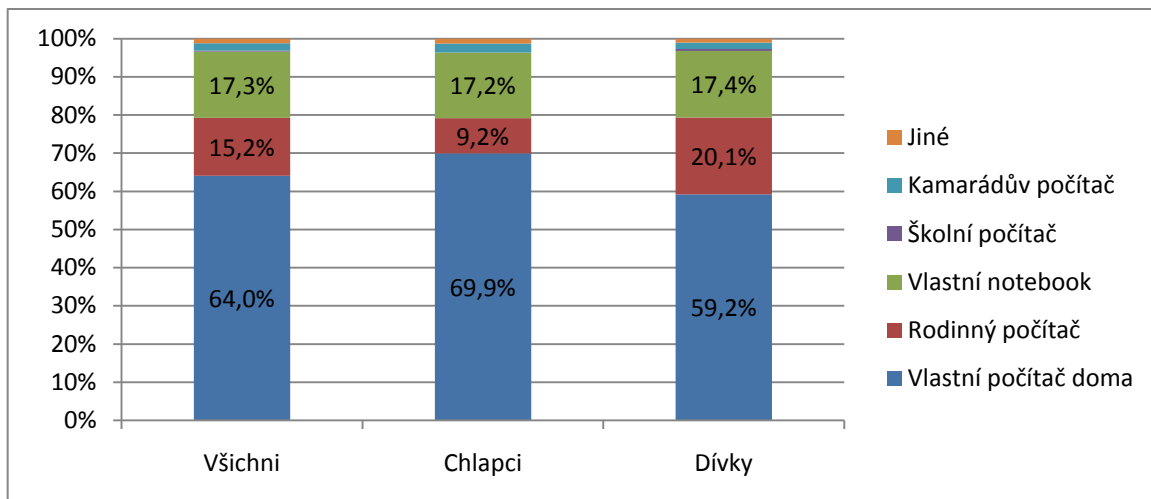

Odpovědi byly získány z dotazníku, otázek 1N a 3.1. Ukázalo se, že ze sledované populace, je pouhých 0,3% respondentů neuživatelů internetu a zároveň, že se za častého uživatele považuje 96% respondentů. Díky naprosto dominantnímu počtu uživatelů již nemá cenu dělit tento vzorek na chlapce a dívky či uživatele z velkých a malých měst a v případě přístupu k internetu ani na maturitní či učňovské obory. **Můžeme tedy tvrdit, že k internetu má přístup drtivá většina (99,7%) mladých, dospívajících lidí ve věku 15 až 17 let v Liberci a okolí.** Tento výsledek napovídá, že je internetové připojení v dnešní době i finančně dostupné.

V prvním bodě kapitoly 2.8.1 *Přístup k internetu* bylo zjištěno, že Internet nepoužívají pouze 2 lidé z celého vzorku, což je vzhledem k velikosti vzorku zanedbatelné. Toto je velmi zásadní zjištění, jelikož byl záměr prozkoumat, odkud uživatelé pocházejí. **Výsledek tedy zní, že uživatelé internetu jsou jednoduše všichni ve sledované populaci a není třeba určovat, odkud pocházejí.** Domnívám se, že je tento fakt způsoben širokými technologickými možnostmi, jak zavést připojení do všech domácností bez ohledu na místo, kde se nacházejí.

Žijeme v době rychle se vyvíjejících technologií a zvyšující se rychlosti přenosu dat. Nejrozličnější druhy připojení k internetu jsou dnes již běžnou věcí. Proto nás bude zajímat, odkud se mládež nejčastěji připojuje k internetu.

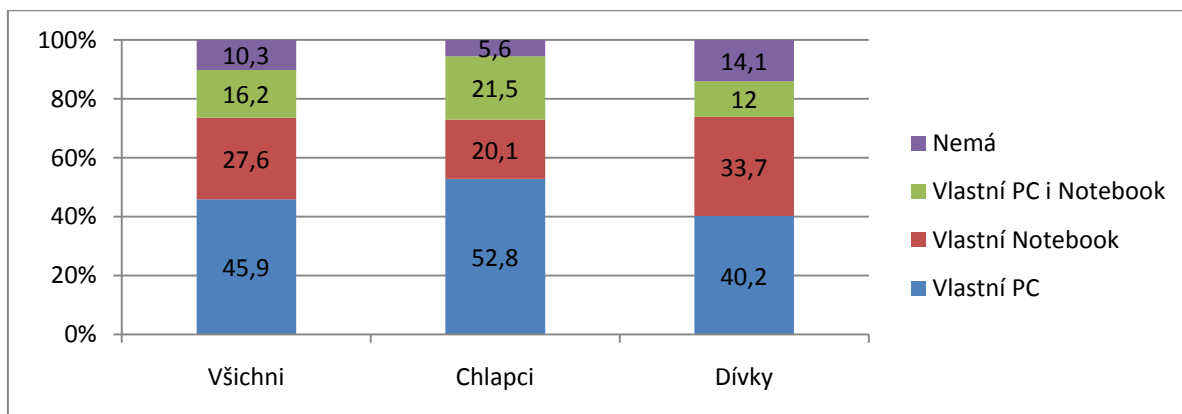
Graf 7. Místo připojení k internetu

Bylo zjištěno, že u všech uživatelů **dominuje místo připojení domácí počítač a připojování z vlastního notebooku dokonce předstihlo připojování z rodinného počítače**. Ve skupině chlapců je tento jev ještě výraznější oproti dívkám. Minimálně se našly odpovědi na připojování z kamarádova počítače, ze školy nebo jiného způsobu připojení. Na těchto místech, se uživatelé zajisté připojují, nicméně v našem případě měli vybrat nejčastější místo připojení. V odpovědi „jiné“ se objevoval mobilní telefon či WIFI.

Základem pro připojení na internet je hardware. Kvalitnější vybavení zároveň poskytuje kvalitnější a rychlejší práci s internetem. Majitelé notebooků mají navíc možnost připojování z veřejných WIFI zón. Pojďme se podívat, jak je na tom sledovaná populace s vybaveností hardwarem?

Graf 8. Vybavenost hardwarem

Z grafu 8 vyplývá, že pouhých 10,3% uživatelů nemá vlastní počítač či notebook. Notebookem disponuje 44% uživatelů. Zajímavé je, že notebook vlastní více dívek (33,7%) oproti chlapcům (20,1%), avšak více chlapců než dívek nejenom vlastní PC, ale i notebook, tedy obojí dohromady. Můžeme tvrdit, že je **vybavenost hardwarem u sledované populace výborná.**

Vyhodnocení hypotéz

H1. V Liberci a okolí má přístup k internetu absolutní většina dospívajících mezi 15 a 17 roky.

Hypotéza platí.

H2. Vlastním počítačem disponuje více než 60% dospívající mládeže ve věku 15 – 17 let.

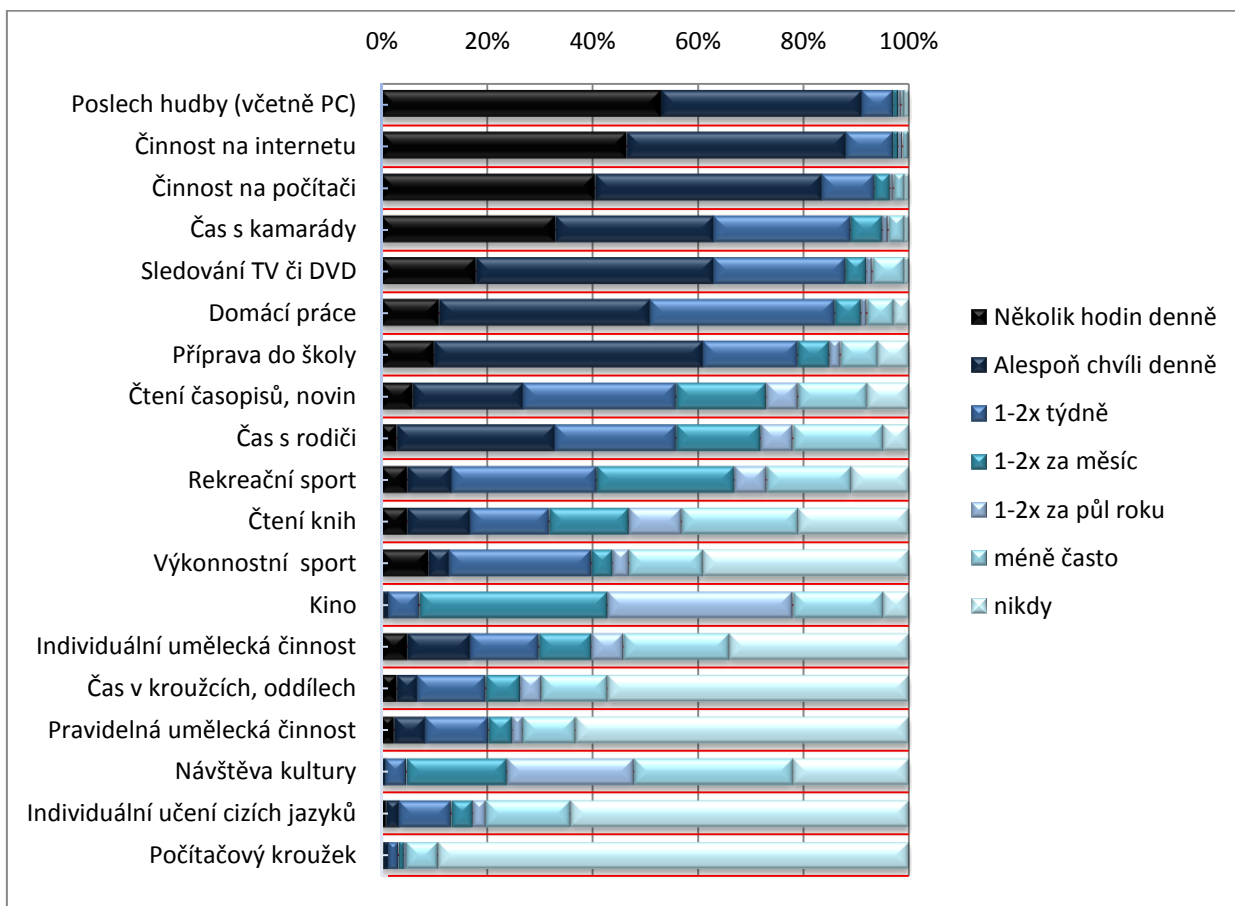
Hypotéza platí.

2.8.2 Čas na internetu

V předchozí kapitole se potvrdilo, že mladí berou internet za běžnou součást života. Pojdme se nyní zaměřit na to, kolik času internetu mládež věnuje a porovnejme to s ostatními aktivitami volného času. Zajímat nás tedy nebude pouze internet, ale i nejrůznější druhy volnočasových aktivit.

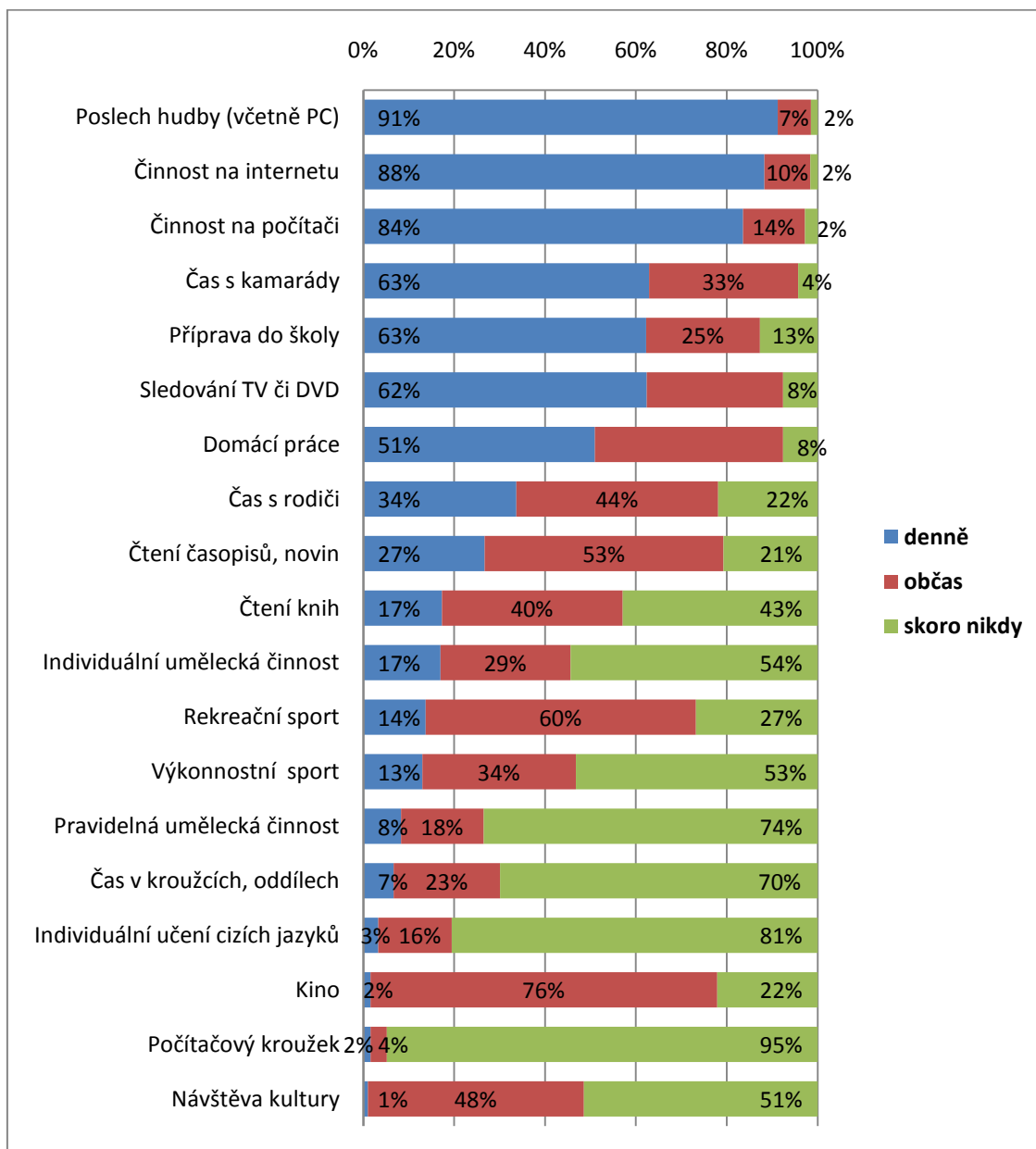
Jelikož to byla v dotazníku právě 1. otázka a navíc jsme po respondentech chtěli, aby si svůj volný čas uvědomili z širšího hlediska, zařadili jsme celkem 7 možných odpovědí. Byl tím získán velmi ucelený časový pohled na jednotlivé volnočasové činnosti sledované populace. Z možností odpovědí je patrné, že jsme promíchali pasivní činnosti volného času (např. poslech hudby) s aktivními činnostmi (např. výkonnostní sport). V mnoha případech aktivní trávení volného času doprovází pasivní aktivita nebo je provozováno několik pasivních aktivit dohromady. Provozování volnočasových pasivních aktivit je pro každého jedince běžnou součástí každodenního života, proto je oproti aktivnímu způsobu častější. Graf 9 považujeme za orientační, úvodní k této zásadní kapitole. Čím tmavší zvýraznění činnosti, tím častěji sledovaná populace tuto činnost vykonává.

Graf 9. Volný čas mládeže 1

Pro lepší přehlednost s konkrétními hodnotami uvádím Graf 10, ve kterém došlo ke zjednodušení odpovědí na tři možnosti „denně, občas a skoro nikdy“. U všech zastoupených odpovědí je uvedeno též procento daných odpovědí. Aktivita jsou seřazeny od nejčastěji denně vykonávané (černá barva).

Graf 10. Volný čas mládeže 2

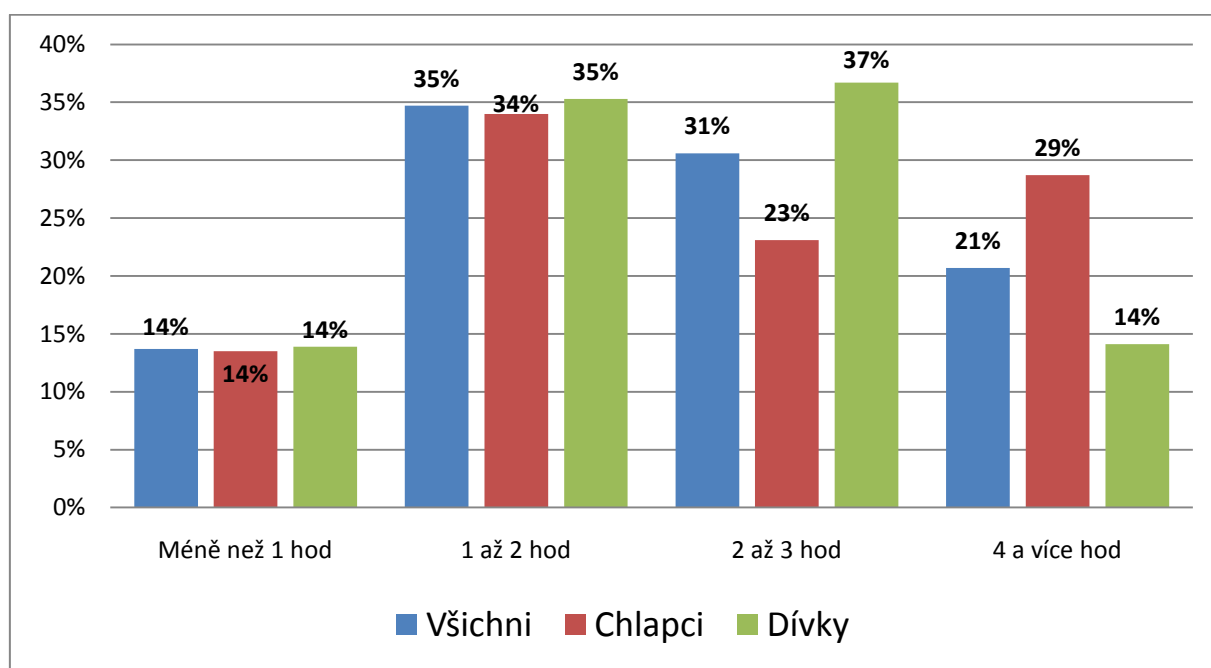

Nejčastější denně vykonávanou volnočasovou činností se stal poslech hudby skrze nejrůznější prostředky, tedy i PC a internet. Denně tuto činnost vykonává 91% sledované populace. **Na druhém místě je činnost na internetu s denním počtem uživatelů 88%.** Třetí místo zaujímá činnost na počítači s denním počtem uživatelů 84%. Dále byla respondentům kladena otázka, které konkrétní činnosti všeobecně na počítači dělají často. Bylo vyhodnoceno, že na internetu tráví často 96% respondentů a hudbu na PC často poslouchá 91% sledované populace. Tyto činnosti jsou tedy velmi propojeny. Podívejme se proto i na další činnosti. Na dalších třech místech jsou denně vykonávány: čas s kamarády (63%), příprava do školy (63%) a sledování TV nebo DVD (62%). Nad 50 % hranici denně vykonávaných činností se dostala ještě domácí práce (51%). Větší procento u přípravy do školy se však dá přisuzovat většímu počtu studentů maturitních oborů ve

sledované populaci. Překvapením je na protipólu málo vykonávaných aktivit četba knih, kterou denně provozuje pouze 17% respondentů. Překvapivě málo respondentů se alespoň občas věnuje kroužkům či nějaké pravidelné zájmové činnosti (30%). Tím se potvrzuje negativní trend dnešní doby, že dospívající mládež preferuje pasivní trávení volného času před aktivním. Vůbec nejméně respondentů navštěvuje počítačový kroužek. Domnívám se, že příčinou je nízká nabídka takových kroužků, které se spíše zabývají specifickými činnostmi na počítači jako je například tvorba webových stránek. Co se týká aktivního trávení volného času, tak nejčastěji se sledovaná populace připravuje do školy (alespoň občas 88% respondentů). V pasivním trávení volného času dominuje poslech hudby (91%).

Vzhledem k tomu, že je internet intenzivně využíváný způsob, jak se ve volném čase zabavit, bylo potřeba podrobněji zjistit informaci o čase tráveném tímto způsobem. Proto byli studující dále dotazováni na počty hodin, které tráví u internetu. Bude nás též zajímat, zda je nějaký rozdíl mezi chlapci a dívkami.

Graf 11. Čas strávený na internetu

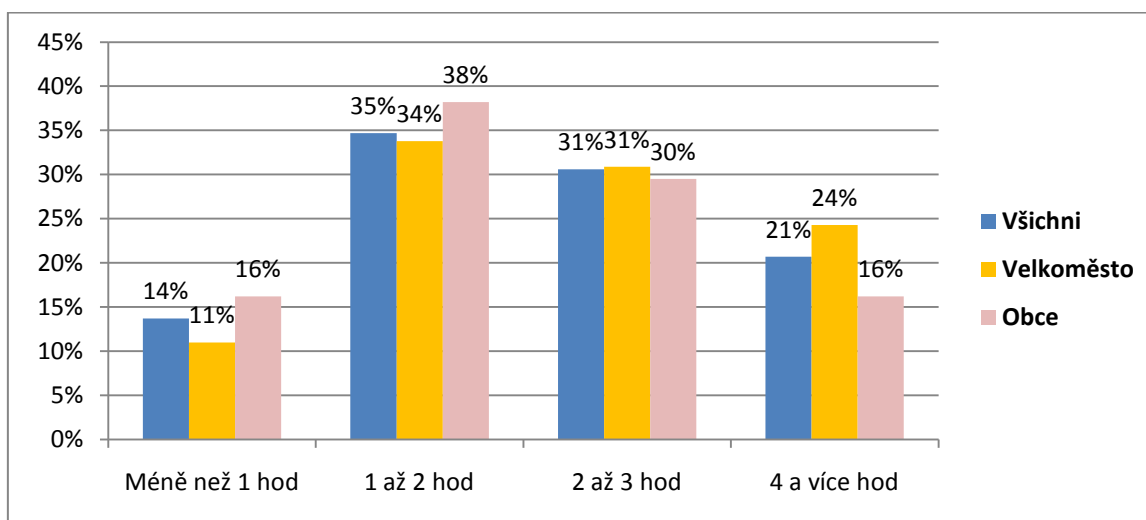

Nejméně, konkrétně méně než jednu hodinu, tráví na internetu 14% sledované populace, v této kategorii není většího rozdílu mezi chlapci a dívkami. Jednu až dvě hodiny tráví na internetu 35% sledované populace. Opět není většího rozdílu mezi chlapci a dívkami, avšak chlapci v této kategorii dosahují svého maxima. V žádné jiné kategorii nenalezneme více chlapců. Dvě až tři hodiny tráví ve svém běžném dni na internetu 31% respondentů, zaznamenáváme ale rozdíl mezi chlapci a dívkami. Dívek, které jsou na internetu dvě až tři hodiny denně, je o třetinu více než chlapců. **V kategorii uživatelů s nejvíce stráveným**

časem na internetu, konkrétně 4 a více hodin denně, je 21% respondentů. Zde převládají o polovinu více chlapci nad dívkami. Můžeme tedy tvrdit, že **dívky jsou na internetu nejčastěji v rozmezí 1 až 3 hodiny, zatímco chlapci nejsilněji 1 až 2 hodiny a ještě velmi často 4 a více hodin.** Tento rozdíl nicméně znamená, že chlapci jsou na internetu častěji než dívky.

Jestliže mají všichni naši uživatelé přístup k internetu, bude zajímavé zjistit, zda tráví více času na internetu uživatelé z velkoměsta či malých obcí.

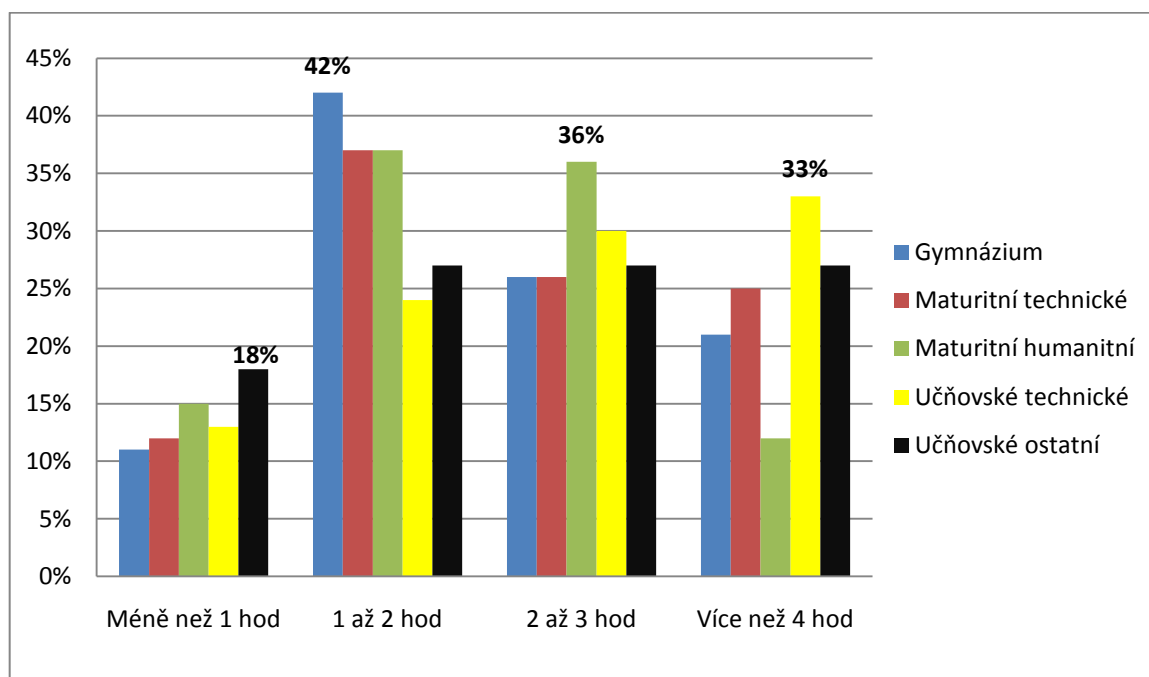
Graf 12. Čas strávený na internetu mezi uživateli z velkoměsta a obcemi

Za velkoměsto je v našem případě považován Liberec s více než 100000 obyvatel a za obec naopak místo s počtem obyvatel menším než 5000. Z grafu 12 vyplývá, že **uživatelé z obcí tráví na internetu méně času než uživatelé z velkoměsta.** V prvních dvou kategoriích, tedy do 2 hodin denně, převládají uživatelé z obcí, přičemž od 2 hodin denně převládají uživatelé z velkoměsta, nejvíce dominují v kategorii 4 hodiny a více. Vysvětlují si to tím, že uživatelé z obcí stráví hodně času dojížděním, navíc pokud se věnují volnočasovým aktivitám soustředěným ve městě. Tito lidé ve svém běžném dni tráví doma méně času než uživatelé z velkoměsta. Dále se domnívám, že se ve velkoměstech koncentrují lidé s vyšším vzděláním, vyššími pracovními pozicemi. Jejich rodiny díky tomu mohou mít přirozenější přístup k internetu.

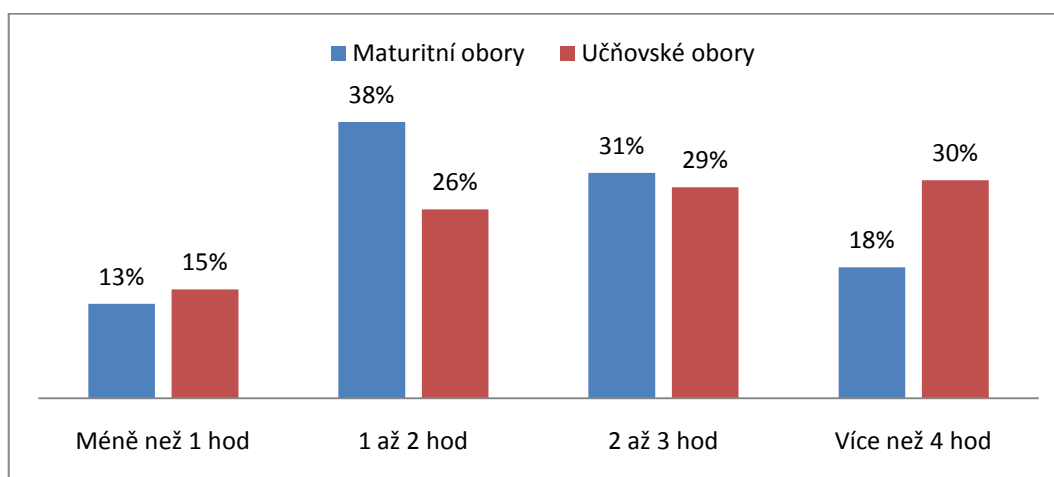
V neposlední řadě jsme sledovali časové rozdíly v činnostech na internetu mezi studenty maturitních a učňovských oborů.

Graf 13. Čas na internetu strávený uživateli dle jednotlivých studijních oborů

Z grafu 13 můžeme vidět jednotlivé obory a frekvenci času, které tráví na internetu. Nejméně, tedy do 1 hodiny denně jsou na internetu učňovské ostatní obory (18% z jejich skupiny). V rozmezí 1 až 2 hodiny denně dominují studenti gymnázií (42% z jejich skupiny). V kategorii 2 až 3 hodiny jsou denně na internetu nejvíce studenti maturitních, humanitních oborů (36% z jejich skupiny). Více než 4 hodiny denně jsou na internetu učňovské technické obory (33% z jejich skupiny). Výzkumným problémem je pro nás však poměr mezi všemi maturitními obory a učňovskými. To je dobře patrné z grafu 14.

Graf 14. Čas na internetu strávený maturitními a učňovskými obory

Zatímco v první a třetí skupině je poměr uživatelů vyrovnaný, tak ve druhé a čtvrté skupině zaznamenáváme výrazný rozdíl. V kategorii 1 až 2 hodiny na internetu dominují maturitní obory, v kategorii 4 a více hodin naopak učňovské obory. Z tohoto grafu je tedy patrný

fakt, že **více času tráví na internetu studenti učňovských oborů**, u kterých je zřetelný pozvolný růst uživatelů u každé kategorie. Z obou předchozích grafů můžeme vyhodnotit ještě jiné, velmi podstatné informace. Z grafu 13 vyplývá, že všechny maturitní obory kulminují v čase 1 až 2 hodiny a dále již jen klesají. Oproti tomu skupina učňovské ostatní neklesá a drží vyrovnaný počet uživatelů ve všech zbylých kategoriích. Druhá učňovská skupina technických oborů má dokonce od počátku jednoznačný růst a v kategorii 4 hodiny a více je výrazně vysoko oproti ostatním oborům. Nabízí se srovnání s maturitním technickým oborem. Oba obory mají silnou převahu chlapců oproti dívkám a přesto je mezi nimi veliký rozdíl. **Uživatelé maturitních technických oborů tráví na internetu mnohem méně času než uživatelé učňovských technických oborů.** Touto skutečností se budeme ještě zabývat v kapitole 2.7.5 Internetáci.

Vyhodnocení hypotéz

H3. Práce s internetem je jednou ze tří nejčastějších volnočasových aktivit liberecké dospívající mládeže ve věku 15 – 17 let.

Hypotéza platí.

H4. Studenti nematuritních oborů tráví na internetu méně času než studenti maturitních oborů.

Hypotéza platí.

H5. Uživatelé z obcí jsou na internetu podobně často jako uživatelé z velkoměsta.

Hypotéza neplatí.

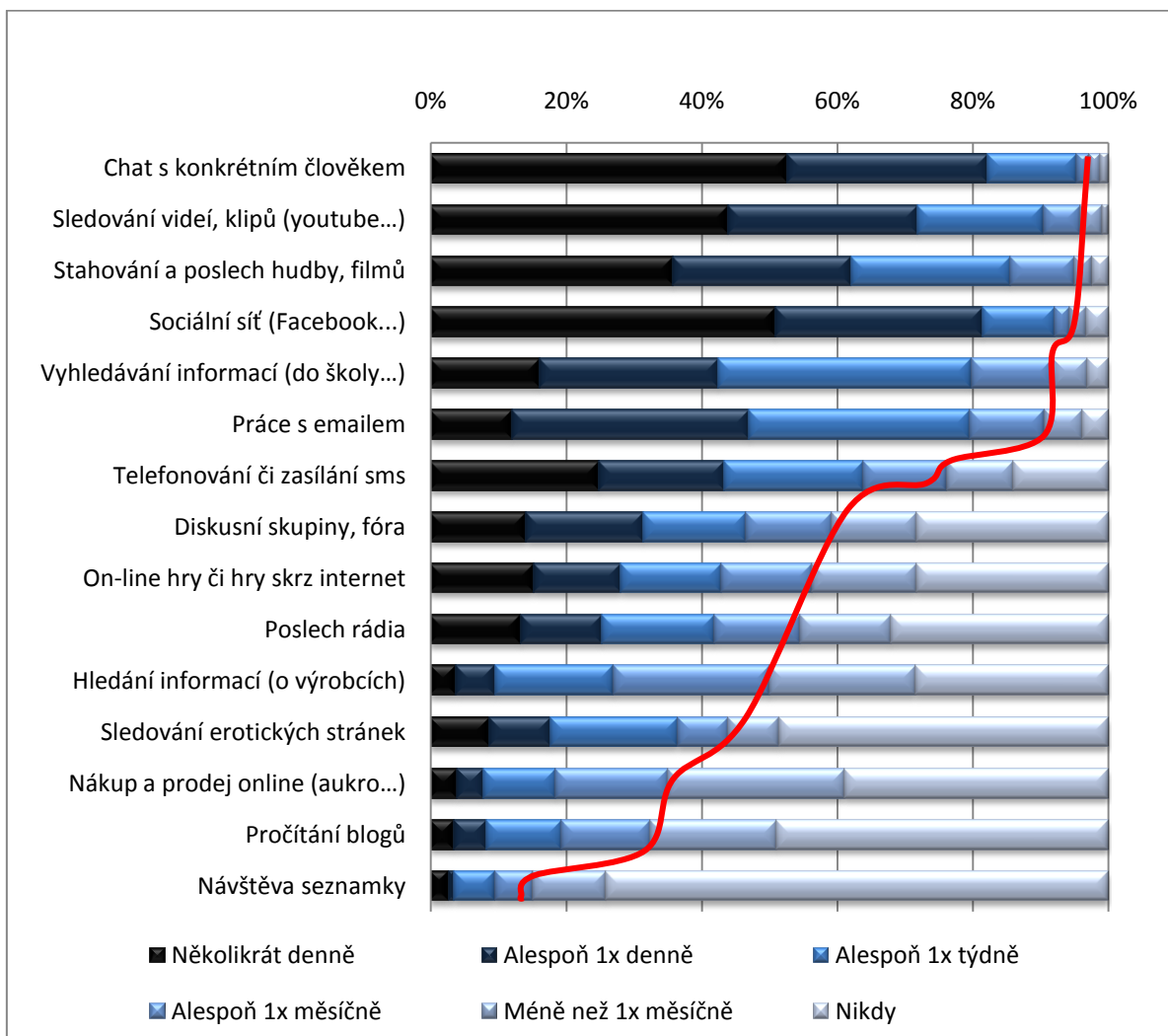
H6. Maximálně 20% uživatelů tráví na internetu 4 a více hodin denně.

Hypotéza neplatí.

2.8.3 Témata

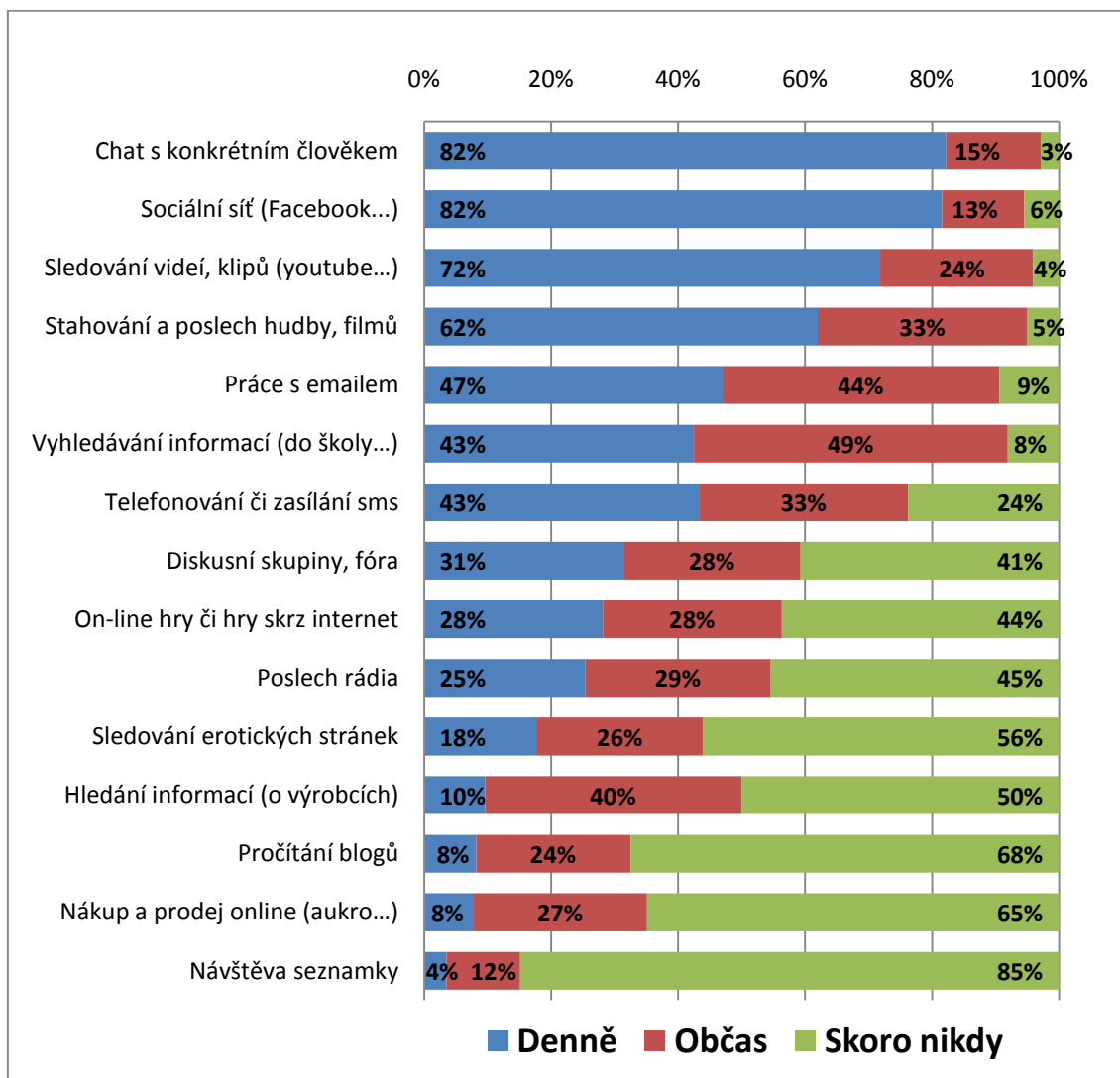
Nyní, když známe čas, který sledovaná populace věnuje internetu, nás bude zajímat, jakými tématy se mládež na internetu zabývá a kolik času věnuje konkrétním aktivitám na internetu. V teoretické části v kapitole 1.3 *Jednotlivé oblasti, kterými se mládež na internetu zabývá* jsme pojmenovali oblasti, kterými se mládež na internetu zabývá. Nyní tedy vyhodnotíme jejich časovou dotaci. Respondenti měli v této otázce možnost označit odpověď „nevím“. Výrazněji se odpověď nevím objevila u dvou podotázek a to sice Pročítání blogů (18,3%) a Návštěva internetové seznamky (20,1%). To lze vysvětlit v prvním případě tím, že mnoho respondentů neví, co slovo blog znamená a v dotazníku to nebylo blíže vysvětleno. U seznamky zase nebylo konkrétně dáno, jaký druh se přesně myslí, protože za seznamku se může považovat mimo specifické stránky s touto tematikou i například Facebook. U všech podotázek s odpovědí nevím byly tyto odpovědi vyřazeny za cenu snížení výzkumného vzorku, avšak získáme tím větší věrohodnost výsledků.

Graf 15. Frekvence volnočasových aktivit na internetu 1

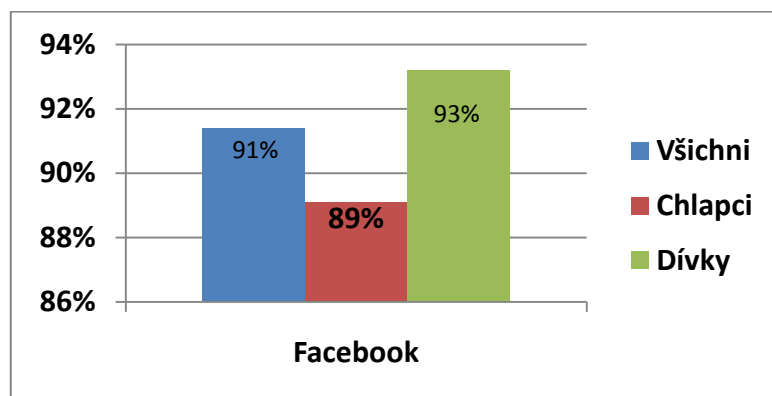
Graf 15 má orientační charakter, aktivity s vysokou časovou dotací jsou nejvýraznější. Čím tmavší je daná aktivita, tím více je uživateli na internetu vykonávána. Zajímavý je žebříček těchto aktivit vykonávaných minimálně 1x měsíčně. **Nejvíce je to Chat s konkrétním člověkem (97%), dále Sledování videí, klipů (96%)** a na třetím místě Stahování a poslech hudby, filmů (95%). Na čtvrtém místě uživatelé tráví čas na Facebooku (94,5%) a nad 90% hranici se dostalo ještě Vyhledávání informací (92%) a Práce s emailem (91%). Další aktivity, vykonávané minimálně 1x měsíčně, zaostávají o několik desítek procent. V následujícím grafu číslo 16 zjednodušíme varianty odpovědí na „denně, občas (minimálně 1x měsíčně) a skoro nikdy“. Aktivity seřadíme dle nejvíce denně vykonávaných (modrá barva).

Graf 16. Frekvence volnočasových aktivit na internetu 2

Z grafu 16 je patrné, že denně se **nejvíce sledované populace věnuje chatu s konkrétním člověkem (82,3%), následováno velmi těsně trávením času na sociální síti (81,5%).** Z těchto výsledků je vidět veliká síla internetu jako komunikačního prostředku. Nadpoloviční většinu zaznamenáváme ještě u sledování videí a klipů (72%) a stahování, poslechu hudby a filmů (62%). Můžeme usuzovat, že denní čas na internetu je pro sledovanou populaci především prostředek zábavy. V kategorii „občas“, tedy alespoň 1x týdně či měsíčně je nejčastěji vykonávanou činností vyhledávání informací například do školy či pro zábavu (49%). V kategorii „skoro nikdy“ nejméně lidí navštěvuje internetovou seznamku. To lze vysvětlit tak, že mladí, dospívající lidé jsou spokojeni s navazováním vztahů jinak (více osobně) či jim stačí sociální síť. V následujícím grafu se blíže podíváme právě na fenomén sociální sítě Facebook. Zajímat nás bude, kolik procent uživatelů má založený profil na Facebooku a porovnáme chlapce s dívkami?

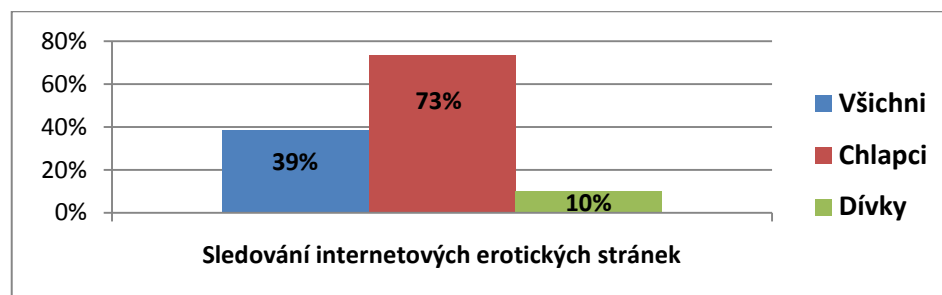
Graf 17. Počet uživatelů Facebooku

Za uživatele Facebooku jsme označili respondenta, který na něm tráví svůj čas alespoň jednou měsíčně. Z grafu 17 vyplývá, že **Facebook** je v dnešní době pro mladé, dospívající lidi skutečným fenoménem. Svůj čas na něm alespoň občas tráví **91% sledované populace**, mírně převažují dívky (93%) nad chlapci (89%).

Pro konkrétní srovnání mezi chlapci a dívkami jsme vybrali ještě oblast sledování erotických stránek. Pornografie je celosvětově na internetu nejvyhledávanější kategorií, proto se blíže podíváme na sledovanou populaci, které pohlaví více sleduje erotické stránky.

Graf 18. Sledovanost erotických stránek

Do grafu 18 byl zahrnut každý respondent, který odpověděl, že navštěvuje erotické stránky na internetu alespoň jednou měsíčně. Z grafu 14 vyplývá, že tyto stránky navštěvuje alespoň občas 39% uživatelů. Je zde vidět diametrální rozdíl mezi oběma pohlavími sledované populace. **Internetové erotické stránky navštěvuje alespoň občas 73% chlapců, zatímco dívek pouhých 10%.** S internetovými erotickými stránkami má pravidelnější zkušenost 7 chlapců z 10 a 1 dívka z 10.

Vyhodnocení hypotéz

H7. Minimálně dvě třetiny dospívající mládeže v Liberci a okolí má založený profil na Facebooku.

Hypotéza platí.

H8. Erotické stránky sledují více chlapci než dívky.

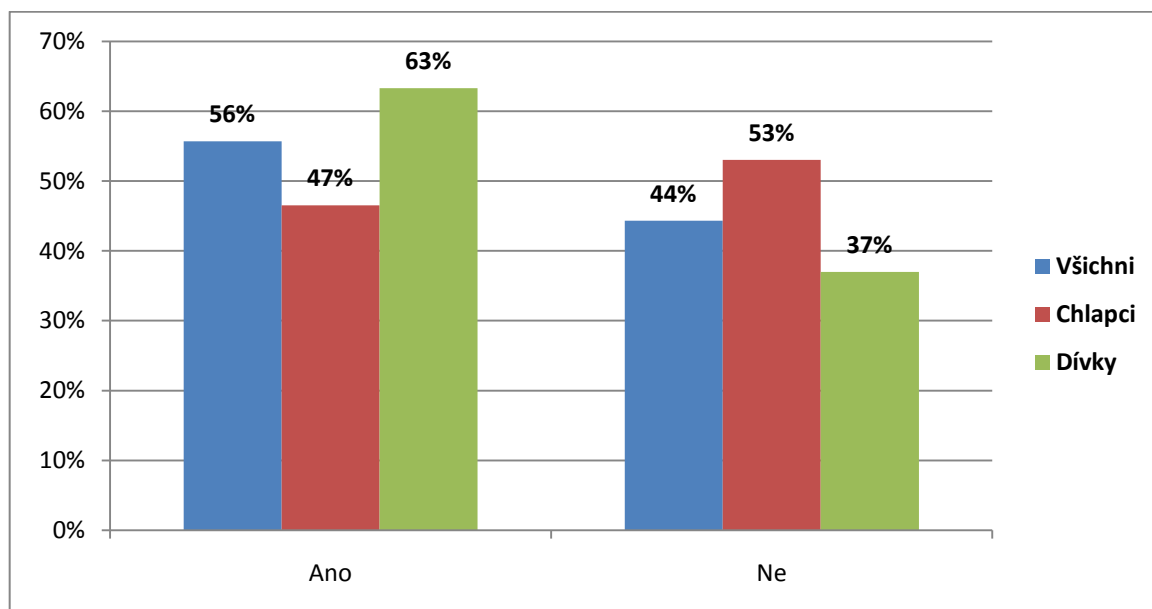
Hypotéza platí

2.8.4 Rodiče a kontrola

Rodiče mají ve výchově dospívajících zásadní roli. V této kapitole se zaměříme na vztah rodičů a jejich dětí v oblasti internetu. Jestliže je pro mládež internet přirozenou součástí života, je potřeba, aby rodiče do této oblasti viděli. V našem výzkumu jsme proto zařadili několik otázek na problematiku vztahů a kontroly dětí rodiči.

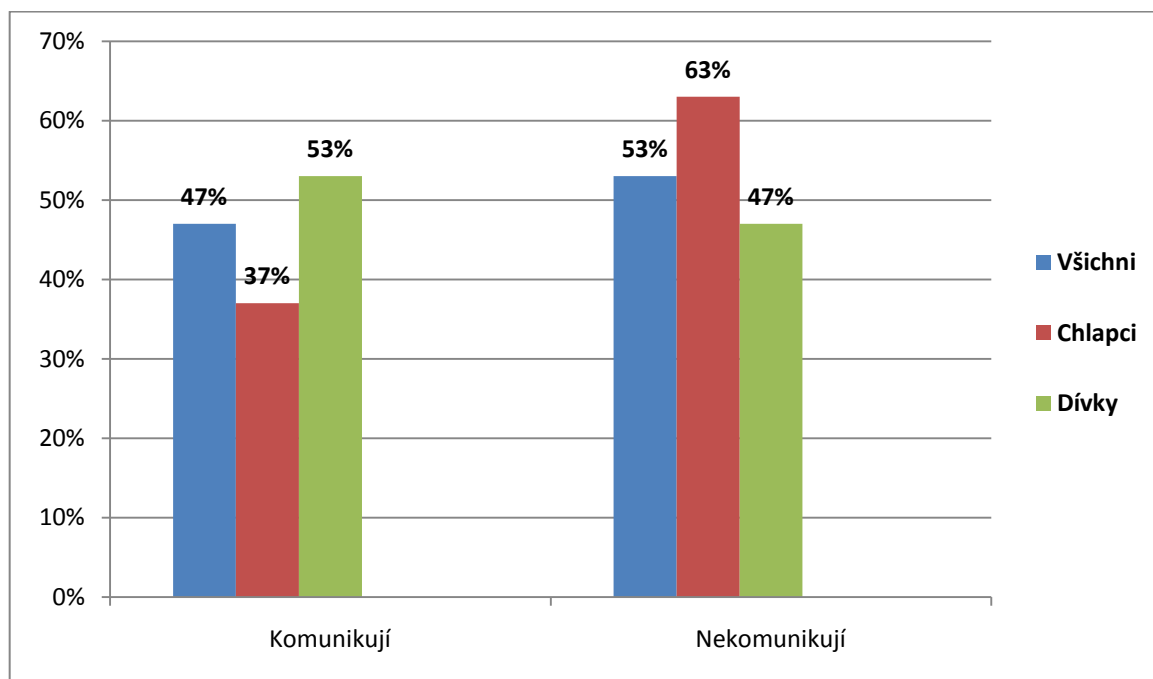
Otázka důvěry ve vlastní rodiče je jeden z klíčových atributů správné výchovy dospívajícího jedince. V tomto případě je zajímavým ukazatelem sociální síť Facebook, ve které se mladí lidé prezentují často bez větších zábran. Přidat si vlastní rodiče (alespoň jednoho z nich) jako svého přítele na Facebooku je jistým ukazatelem důvěry v rodiče. V následujícím grafu bude zřetelné, kolik uživatelů touto důvěrou disponuje.

Graf 19. Rodič jako přítel na Facebooku

Jako svého přítele na Facebooku by si přidalo rodiče (některého z nich) 56% sledované populace, 47% chlapců a 63% dívek. Z toho vyplývá, že dívky mají oproti chlapcům na Facebooku ve své rodiče větší důvěru. Nabízí se ještě zajímavé srovnání, kolik uživatelů, kteří komunikují s rodiči o svých zájmech na internetu, by si je přidali jako svého přítele na Facebooku. Uživatelé dle komunikace s rodiči vidíme na následujícím grafu číslo 20.

Graf 20. Četnost komunikace sledované populace s rodiči ohledně zájmů na internetu

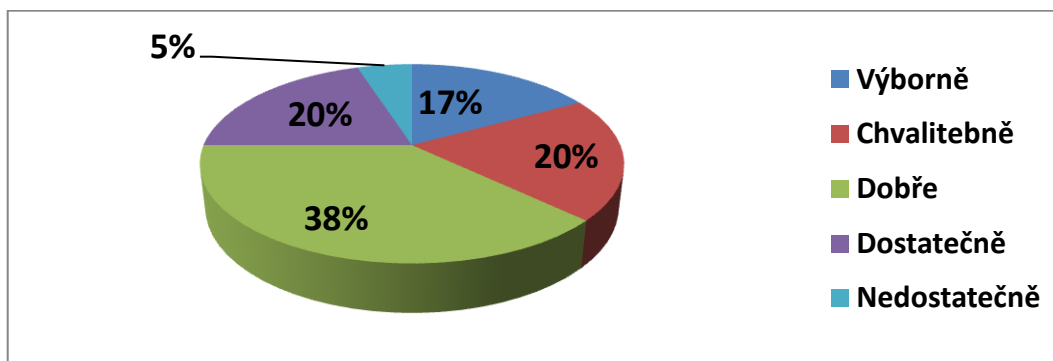

S rodiči o svých zájmech na internetu komunikuje 47% sledované populace, mezi chlapci je to pouze 37% a dívky si udrželi svůj většinově kladný přístup k rodičům, komunikuje s nimi 53%. Toto zjištění nicméně nevypovídá o situaci podrobně, jelikož odpověď na tuto otázku je velmi subjektivní.

Co se týká přidání svého rodiče za přítele na Facebooku, tak z těch, co s rodiči komunikují o svých zájmech na internetu, vychází 68% uživatelů, kteří by si přidali svého rodiče jako přítele na Facebooku oproti 32%, kteří by to neudělali. Naopak těch uživatelů, kteří s rodiči o svých zájmech na internetu nekomunikují, zvolilo ano 45% oproti 55% ne. Potvrzuje se tedy, že **uživatelé komunikující s rodiči o svých zájmech na internetu, ve své rodiče mají zároveň větší důvěru než uživatelé, kteří se s rodiči ohledně internetu příliš nesdílejí.**

Jestliže vnímáme potřebu kvalitní výchovy dětí v oblasti internetu, je předpokladem, aby rodiče uměli pracovat s internetem. Podívejme se nyní, jak hodnotí sledovaná populace svoje rodiče po stránce schopností na internetu. Respondenti měli za úkol svoje rodiče (lepšího z nich) oznámkovat systémem jako ve škole.

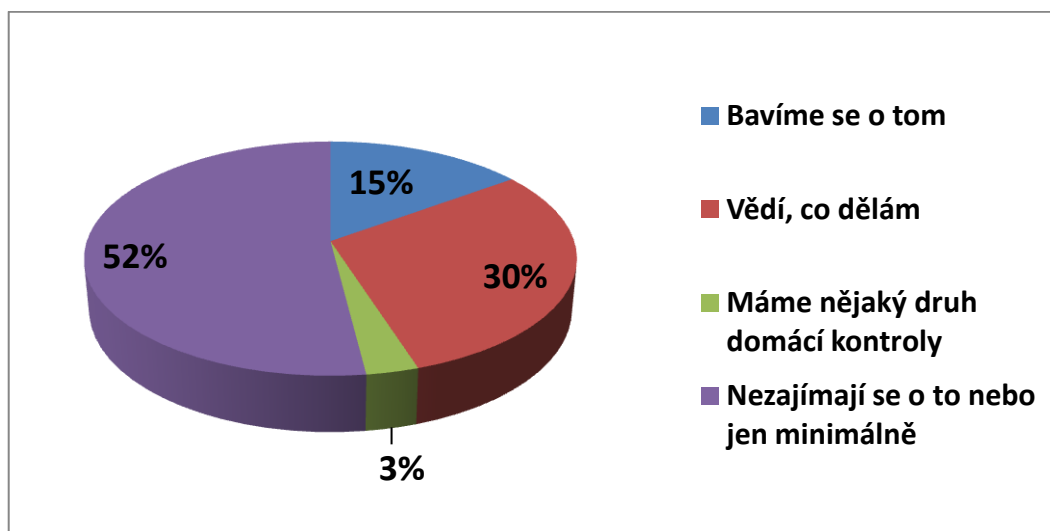
Graf 21. Znalost práce s internetem u rodičů z pohledu jejich dětí

Výsledek pro rodiče nedopadl nejhůře. Nedostatečně a dostatečně, což považujeme za nejhorší hodnocení, dopadlo 25% rodičů sledované populace. Nejsilněji zastoupenou skupinou je známka dobře (38%). Chvalitebně a výborně dohromady pracuje s internetem 37% rodičů. **Na internetu by tedy obstálo před svými dětmi 75% rodičů, kteří by byli ohodnoceni nejhůře známkou „dobře“.** Opět zde sehrává velkou roli subjektivita jednotlivých uživatelů.

V následujících dvou výzkumných problémech nás bude zajímat, zda se rodiče o svoje děti na internetu zajímají, respektive jak se sledovaná populace cítí být rodiči kontrolována a zda je v rodinách zavedený nějaký druh kontroly.

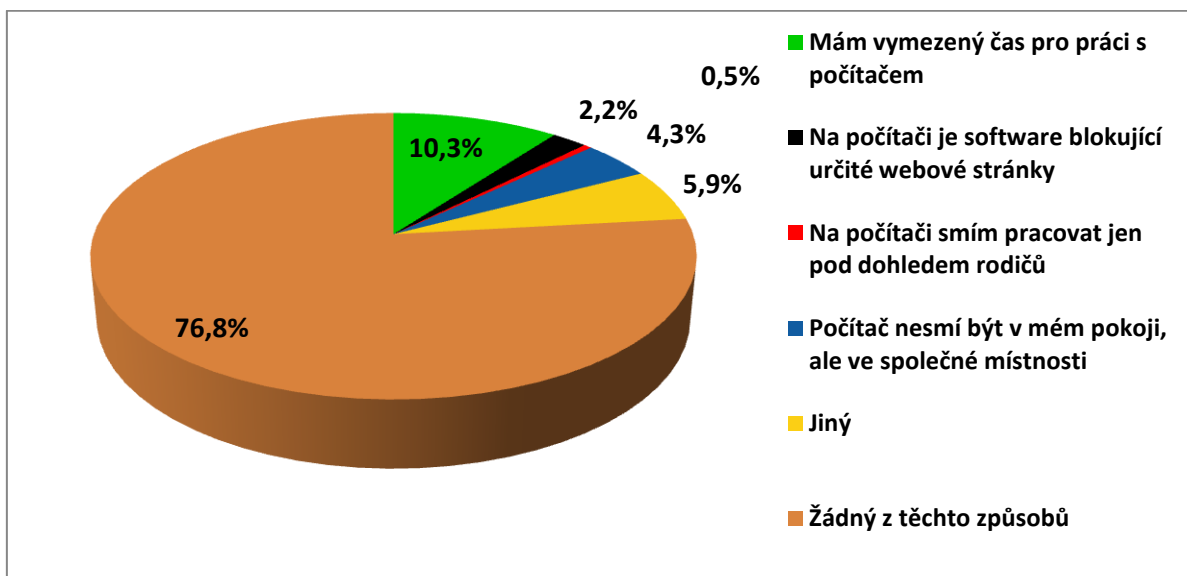
Graf 22. Zájem rodičů o činnost jejich dětí na internetu

O činnost svých dětí na internetu se nezajímá nebo jen minimálně většina rodičů, celkem 52%. Nejsilněji zastoupenou variantou je s 30% možnost „vědí, co dělám“ následovaná velmi podobnou možností „bavíme se o tom“ (15%). Tyto varianty jsou ale velmi obecné a nemusí nic znamenat. Jediná konkrétnější „máme nějaký druh domácí kontroly“ dopadla nejslaběji s pouhými 3% odpovědí. Tento výsledek se dal předpokládat,

proto byla do dotazníku přidána další podobná otázka zaměřená na konkrétní druh kontroly. V následujícím grafu uvidíme, jak rodiče kontrolují svoje děti na internetu.

Graf 23. Způsoby domácí kontroly činností na internetu

Varianty odpovědí byly navrženy tak, aby zahrnovaly široké možnosti kontroly a pro rozšíření možností byla přidána varianta „jiný“. Drtivá většina uživatelů odpověděla, že je rodiče nekontrolují žádným z uvedených způsobů (76,8%). Ani v možnosti „jiný druh kontroly“ nebylo nalezeno mnoho odpovědí (5,9%). Nejčastěji se objevovalo, že rodiče občas přijdou nahlédnout, čím se jejich dítě zabývá nebo, že počítač musí být každý den vypnut do konkrétní večerní hodiny. Z tohoto důvodu považuji za skutečně **relevantní výsledek, že rodiče svoje děti prakticky nekontrolují v činnostech na internetu**. Nejsilněji zastoupený druh kontroly je z 10,3% vymezený čas pro práci s počítačem. Bohužel se jedná o nejméně efektivní druh kontroly, jelikož rodiče neví, s jakými informacemi jejich dítě na internetu pracuje. Všechny ostatní tři druhy kontroly jsou sice kvalitnější, nicméně dohromady zaujímají pouhých 7%. Z těchto možností převládá to, že počítač musí být umístěn ve společné místnosti.

Vyhodnocení hypotéz

H9. Většina uživatelů by si některého ze svých rodičů nepřidala jako přítele na Facebooku.

Hypotéza neplatí.

H10. Minimálně 50% rodičů nemá žádný druh kontroly nad svými dětmi ohledně internetu.

Hypotéza platí.

2.8.5 Internetáci

V této části bych se rád zaměřil na specifickou skupinu uživatelů, které jsem pracovně nazval Internetáky. Tímto názvem označíme všechny respondenty, kteří v dotazníku uvedli, že tráví na internetu 4 a více hodin denně. **Běžných uživatelů máme ve sledované populaci 79%, Internetáků 21%.** Ve volném čase je jejich čas strávený na internetu dlouhý, proto se pojďme podívat, čím se tato skupina odlišuje od ostatních uživatelů. Zajímat nás budou nejen konkrétní aktivity (zjistíme, zda jejich čas strávený na internetu znamená rozmanitější činnosti oproti ostatním uživatelům), ale i zda by si přidali svoje rodiče na Facebook nebo konkrétně koho do této skupiny zařadit. Pro tuto specifickou skupinu stanovme několik hypotéz.

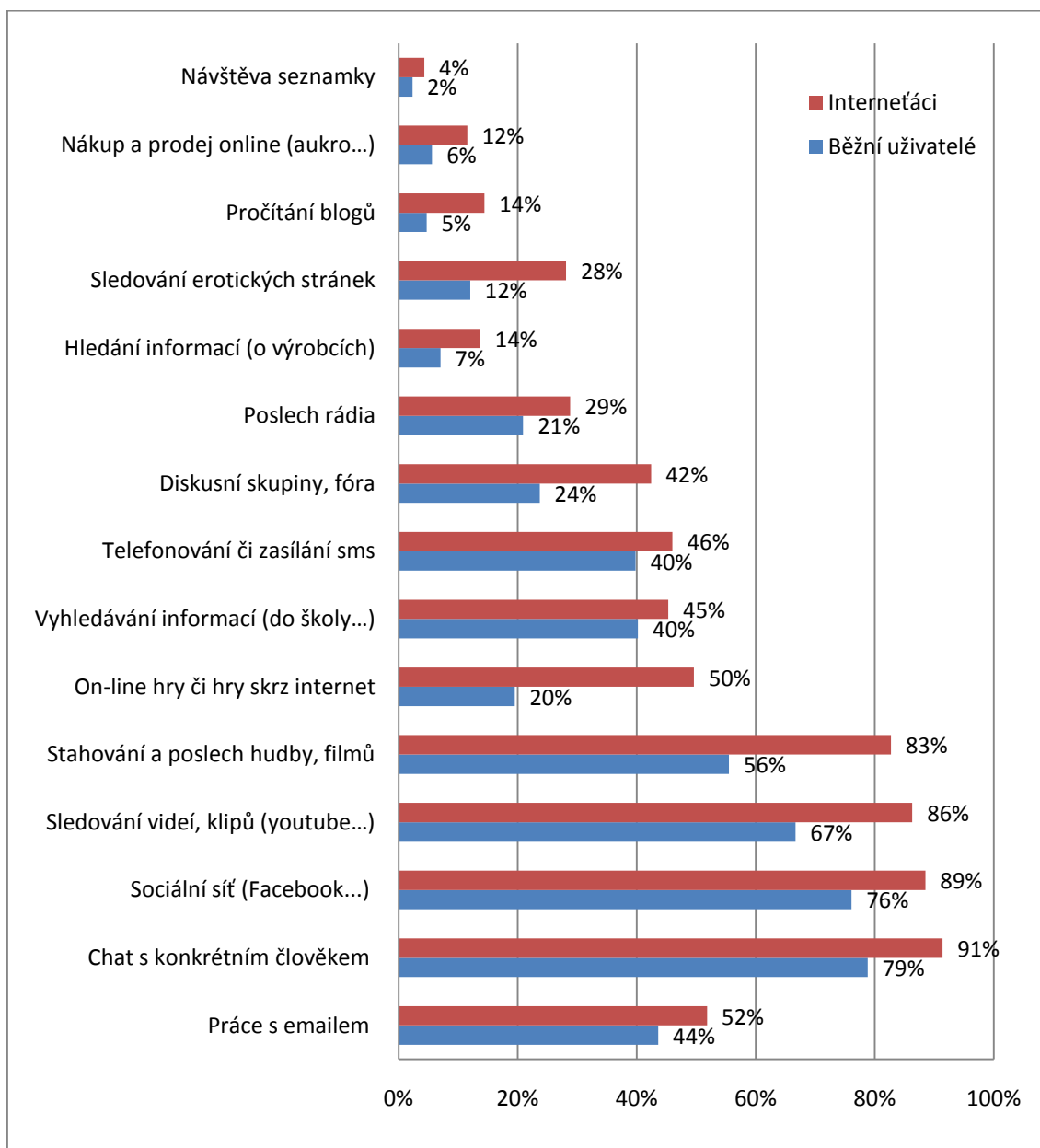
H11. Internetáci pracují s internetem rozmanitěji, nežli ostatní uživatelé.

H12. Maximálně 20% Internetáků by si některého ze svých rodičů přidalo jako přítele na Facebooku.

Nejprve určíme, koho konkrétně můžeme, ze sledované populace, označit za Internetáka. Z předchozích grafů je vidět, že **nejčastěji jsou Internetáky studenti učňovských oborů, ať již technických, či ostatních** - viz graf 13. Nejméně jsou v této skupině zastoupeny maturitní obory humanitního směru - viz graf 13. **Internetáků chlapců (62,6%) je více než Internetáků dívek (37,4%)** - viz graf 11. Co se týká místa bydliště, tak **Internetáků se nachází více ve velkoměstech (24,3%) oproti uživatelům z obcí (16,2%)** - viz graf 12.

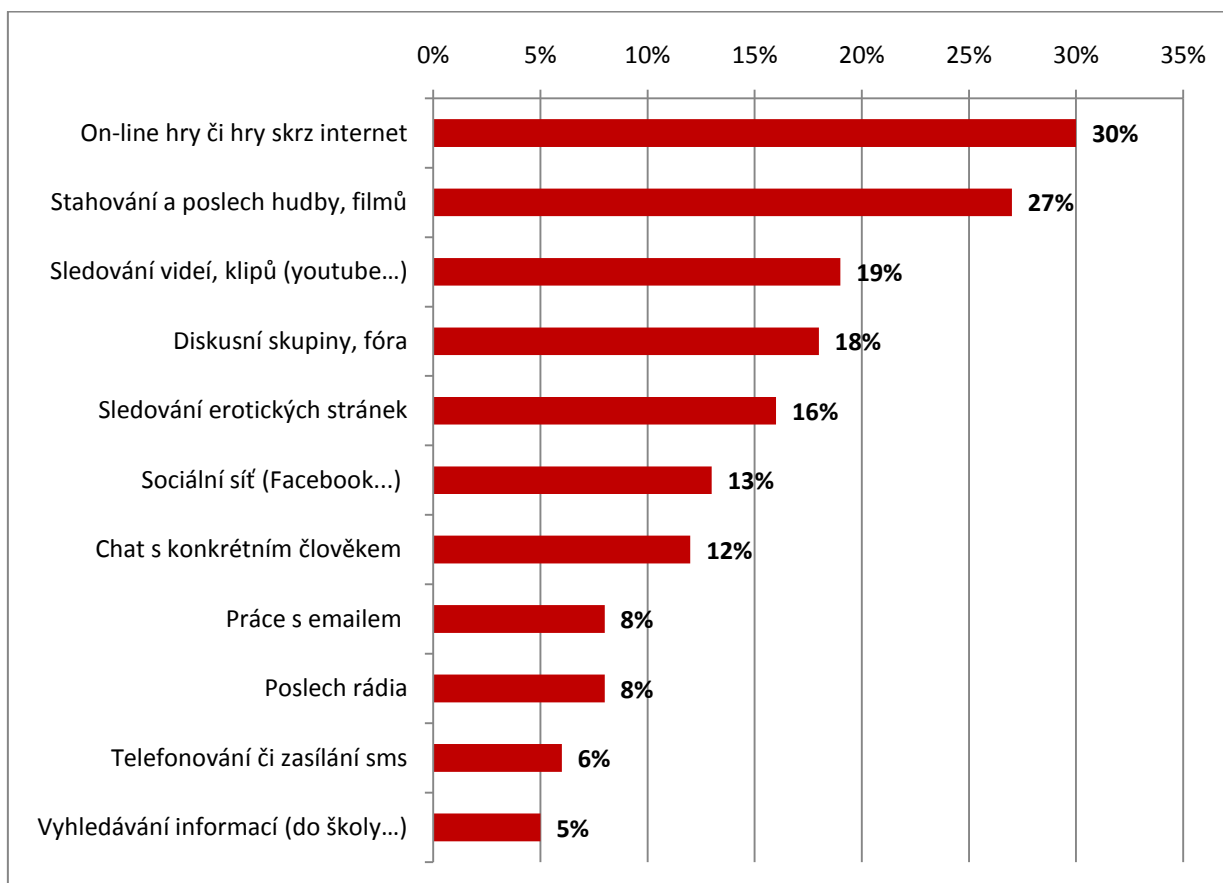
Denní čas na internetu přesahující 4 hodiny je významný. Velmi nás proto zajímá, čím konkrétně se uživatelé s tak dlouhým časem na internetu zabývají. V grafu 16 jsme zjistili, jakými činnostmi se denně zabývají všichni uživatelé. V následujícím grafu se zaměříme na uživatele, kteří jsou na internetu maximálně 3 hodiny denně (pojmenujeme je jako běžné uživatele) a porovnáme jejich aktivity právě s Internetáky.

Graf 24. Porovnání činností na internetu mezi běžnými uživateli a Internetáky

Z grafu 24 vyplývá několik podstatných informací. **Potvrzuje se, že Internetáci oproti běžným uživatelům tráví na internetu více času ve všech sledovaných oblastech.** Zatímco u některých činností není rozdíl příliš velký, tak u některých je výrazný. Hodnotit však budeme pouze významné oblasti, které vykonávají obě skupiny. Například u pročítání blogů je vidět rozdíl, avšak obě skupiny se této činnosti věnují minimálně. Do celkového hodnocení tedy vybereme pouze aktivity, kterými se zabývá minimálně 20% Internetáků. V následujícím grafu seřadíme všechny aktivity s největším rozdílem co do počtu uživatelů. Vznikne nám tedy žebříček aktivit, kterým se výrazně více věnují Internetáci oproti běžným uživatelům.

Graf 25. Rozdíl v počtu uživatelů mezi běžnými uživ. a Internetáky u jednotlivých aktivit

K velmi výraznému rozdílu dochází u hraní on-line her či her, ke kterým se využívá internet (rozdíl 30% uživatelů), následováno stahováním a poslechem hudby (27%). Tyto dvě aktivity nejvíce odlišují Internetáky od běžných uživatelů. Z tohoto úhlu pohledu se dá učinit závěr, že **mnozí Internetáci potřebují na internetu 4 a více hodin denně, protože se věnují časově náročné aktivitě hraní počítačových her**. Internetáci též více stahují hudbu a filmy, čímž potvrzují svoje nadšení pro internet. Další činnosti jsou již v menších rozdílech i procentuelních odstupech, Internetáci více navštěvují diskusní skupiny a specifická fóra (rozdíl 18%) a více sledují erotické stránky (rozdíl 16%). To si vysvětlují tím, že Internetáky tvoří více chlapci (63%) než dívky (37%). Zajímavé u této skupiny je naopak menší rozdíl v čase, tráveném na sociální síti (13%) či chatem s konkrétním člověkem (12%). Tyto činnosti zaujímají v rozdílech činnosti běžných uživatelů a Internetáků až 7. respektive 8. místo.

Z dotazníku lze vyhodnotit i další zajímavé informace. Nebudeme je již doplňovat graficky.

Nejvíce Internetáků pochází z velkoměsta (55%). Oproti tomu výrazně méně jich nalezneme v malých obcích (20%). Mohlo by se zdát, že oproti běžným uživatelům budou

Internetáci více vlastnit notebook, avšak není tomu tak. Běžných uživatelů vlastní notebook 83% a Internetáků jen 17%. Z toho vyplývá, že Internetáci ke svému hojně trávenému času na Internetu nepoužívají ve větší míře notebook. Vzhledem k výsledkům této části se domnívám, že notebook Internetáci nevlastní zcela záměrně. Ke hraní náročných počítačových her je potřeba silný hardware včetně výkonné grafické karty. Aby byl notebook takto kvalitně vybaven, stál by minimálně dvakrát tolik co stejně vybavený stolní počítač. Z tohoto důvodu možná Internetáci preferují stolní počítač.

Minimálně jednoho z rodičů by si přidalo za svého přítele na Facebook 47% Internetáků oproti 58% běžných uživatelů. Opět je vidět trend celého výzkumu, že uživatelé nemají až zase tak veliký problém pustit rodiče do svého soukromí na internetu.

Vyhodnocení hypotéz

H11. Internetáci pracují s internetem rozmanitěji, nežli ostatní uživatelé.

Hypotéza platí. Zároveň se Internetáci daleko více věnují časově náročné aktivitě hraní počítačových her.

H12. Maximálně 20% Internetáků by si některého ze svých rodičů přidalo jako přítele na Facebooku.

Hypotéza neplatí.

2.9 Shrnutí výsledků

1. K internetu má přístup drtivá většina (99,7%) mladých, dospívajících lidí ve věku 15 až 17 let v Liberci a okolí.
2. Uživatelů internetu ve věku 15 až 17 let je přibližně stejně ve velkých jako malých městech.
3. Nejčastější místo připojení k internetu je vlastní domácí počítač. Na druhém místě je připojování k internetu z vlastního notebooku, teprve na třetím místě je rodinný počítač.
4. Vybavenost hardwarem je, u sledované populace, výborná. Vlastní stolní počítač či notebook nemá pouze 10% uživatelů. Notebook vlastní 44% uživatelů!
5. Trávení volného času na internetu je pro dospívající druhou nejčastější činností ihned za poslechem hudby. Denně je na internetu 88% mladých, dospívajících lidí.
6. 4 hodiny a více je na internetu denně 21% sledované populace. Dívky jsou na internetu nejčastěji 1 až 3 hodiny denně, chlapci nejčastěji 1 až 2 hodiny a dále 4 a více hodin denně. Chlapci jsou na internetu tedy více než dívky.
7. Uživatelé z obcí tráví na internetu méně času než uživatelé z velkoměsta.
8. Více času na internetu tráví studenti učňovských oborů oproti studentům maturitních oborů.
9. Uživatelé maturitních technických oborů tráví na internetu mnohem méně času než uživatelé učňovských technických oborů.
10. Minimálně 1x měsíčně nejvíce uživatelů na internetu chatuje s konkrétním člověkem (97%).
11. Minimálně 1x denně je ihned za chatováním s konkrétním člověkem (82,3%) čas na sociální síti (81,5% uživatelů).
12. Profil na Facebooku má založený minimálně 91% teenagerů.
13. Internetové erotické stránky navštěvuje alespoň občas 73% chlapců, zatímco z dívek pouze 10%.
14. Jako svého přítele na Facebooku by si přidalo rodiče (některého z nich) 56% sledované populace, 47% chlapců a 63% dívek. Dívky mají oproti chlapcům na Facebooku ve své rodiče větší důvěru.

- 15. S rodiči o svých zájmech na internetu komunikuje 47% sledované populace, mezi chlapci je to pouze 37% a dívky si udrželi svůj většinově kladný přístup k rodičům, ohledně internetu s nimi komunikuje 53% dívek.**
- 16. Co se týká uživatelské úrovně rodičů v práci s internetem, obstálo by před svými dětmi 75% rodičů, kteří byli svými dětmi ohodnoceni nejhůře známkou „dobře“.**
- 17. O činnost svých dětí na internetu se nezajímá nebo jen minimálně většina rodičů, celkem 52%.**
- 18. 77% rodičů svoje děti nekontroluje v činnostech na internetu žádným způsobem. Nejčastějším druhem kontroly je nejméně efektivní vymezený čas pro práci s počítačem. Takto kontroluje svoje děti 10% rodičů.**
- 19. Uživateli, kteří na internetu tráví 4 a více hodin denně (21%) je více chlapců (63%) než dívek (37%).**
- 20. Uživatelé, kteří na internetu tráví 4 a více hodin denně, pracují s internetem rozmanitěji ve všech oblastech oproti ostatním uživatelům. Zároveň se tito uživatelé daleko více věnují časově náročným aktivitám, jako je například hraní počítačových her.**

Závěr

Česká republika je k celosvětové síti internetu připojena od roku 1993. Od té doby se internet neustále vyvíjí a čím dál, tím více mění naši společnost. V mnoha oblastech našeho života pomáhá a mění naše zvyklosti. Tempo změny je natolik rychlé, že možná dvě žijící generace nejsou schopné na tuto změnu reagovat, přijmout ji a naučit se s internetem pracovat. Částečně tyto skutečnosti popisuje teoretická část této práce.

Mladí lidé jsou většinou ti, na kterých jsou rychle vidět změny v naší společnosti. Ve fenoménu internetu se to jen potvrzuje. Samozřejmě se všemi pozitivy i negativy. Internetová rizika ve fázi dospívání jsme schopni pojmenovat, nicméně je těžké na ně reagovat a předcházet jim. Navíc internet se vyvíjí a tak budou přicházet nové oblasti, se kterými se v oblasti výchovy mládeže bude muset naše společnost vyrovnávat. Cílem této práce bylo soustředit se na několik významných oblastí v užívání internetu mladou, dospívající generací a konkrétně prozkoumat a popsat, jakým způsobem je používán internet libereckou mládeží ve věku 15 až 17 let v jejím volném čase. Za významné oblasti považuji přístup k internetu, čas strávený na internetu, volnočasové aktivity adolescentů na internetu a z hlediska výchovy i stávající vztah rodičů vůči svým dětem. V souladu s cíli práce byly naformulovány hypotézy, jež byly dále ověřovány pomocí stanovených metod. V rámci cílové populace byl stanoven výzkumný vzorek 688 studentů středních škol v Liberci.

Základní otázkou výzkumu bylo zjistit, jakým způsobem tráví sledovaná populace volný čas. Bohužel se potvrdil negativní trend v převaze pasivního trávení volného času nad aktivním způsobem. Nejčastějšími volnočasovými aktivitami je poslech hudby, čas na internetu a počítači všeobecně, čas s kamarády, sledování TV či DVD. Překvapivě málo sledované populace (30%) se alespoň občas věnuje kroužkům či nějaké pravidelné zájmové činnosti. Trávení volného času na internetu je pro dospívající druhou nejčastější činností ihned za poslechem hudby. Denně je na internetu 88,% mladých, dospívajících lidí. Pokud srovnáme sledovanou populaci s důležitou činností v dospívání, kterou je četba knih, vychází nám smutný rozdíl. Denně čte knihy pouze 17% a alespoň občas 57% dospívajících (na internetu je občas 98% uživatelů). V tomto směru se u dospívajících jedinců projevil negativní vliv trávení volného času na počítači a internetu. Z mezinárodní zprávy projektu PISA za rok 2010 [7] vyplývá, že v České republice došlo od roku 2000 k výraznému poklesu čtenářské gramotnosti u dětí ve věku 15 let. Zároveň vzrostlo

procento žáků s nedostatečnou úrovní čtenářských kompetencí a výsledek byl v mezinárodním srovnání označen za alarmující. Jako jednu z hlavních příčin tohoto jevu byl označen pasivně trávený čas na internetu!

V dalších fázích výzkumu bylo zjištěno, že přístup k internetu má drtivá většina dospívajících a že uživatelů je stejně ve velkých i malých městech libereckého kraje. Vlastním počítačem disponuje 9 dospívajících z 10. Potvrdil se i předpoklad, že finančně dostupným hardwarem je notebook, jelikož ho vlastní skoro polovina uživatelů. Nejvíce uživatelů tráví na internetu 1 až 2 hodiny denně, přičemž chlapci tráví na internetu více času než dívky a stejně tomu je u uživatelů z velkoměsta oproti uživatelům z malých obcí. Zajímavým zjištěním bylo, že studenti učňovských oborů tráví na internetu více času než studenti maturitních oborů a navíc, že studenti učňovských technických oborů jsou na internetu výrazně častěji než studenti maturitních technických oborů.

Podrobně byly prozkoumány také jednotlivé činnosti, vykonávané na internetu mládeží. Nejčastěji se sledovaná populace věnuje komunikaci na internetu, ať již s konkrétním člověkem (chat), skrze sociální síť nebo emailem. Dominanci těchto aktivit nad ostatními doplňuje zábava formou častého sledování videí, klipů a stahování hudby, filmů a jejich následné poslouchání a sledování. Naprostým fenoménem je v roce 2010 sociální síť Facebook, na které má založený profil 91% sledované populace. 7 chlapců z 10 sleduje alespoň občas erotické stránky oproti pouhé 1 dívce z 10. To, zda budeme považovat z výchovného hlediska sledování internetové pornografie za rizikové, záleží na systému našich hodnot. Domnívám se, že je především na rodičích, aby pomohli svým dětem s otázkou objevování vlastní sexuality. Této problematice se nicméně budeme věnovat v další kapitole.

Z výzkumu považuji za zajímavé i to, že 21% uživatelů tráví denně na internetu ve svém běžném dni více než 4 hodiny. Takový čas je velmi dlouhý, vzhledem k celkovému volnému času dospívajícího jedince v běžném dni. Proto byla této skupině uživatelů věnována zvláštní pozornost a pracovně byli nazváni Internetáři. Bylo zjištěno, že v této skupině převažují chlapci nad dívkami. Zajímalo nás především, čím se na internetu tak dlouho zabývají. V porovnání s ostatními běžnými uživateli nebyl rozdíl pouze v tom, že se Internetáři déle věnují všem sledovaným aktivitám. K velmi výraznému rozdílu dochází u hraní on-line her či her, ke kterým se využívá internet (rozdíl 30% uživatelů), následováno stahováním a poslechem hudby a filmů (rozdíl 27% uživatelů). Tyto dvě aktivity nejvíce odlišují Internetáky od běžných uživatelů. Přitom nadměrné hraní

počítačových her je považováno za rizikové například v oblasti násilí. V počítačové hře se totiž člověk na násilí podílí aktivněji než například v kině či při sledování televize.

Z předchozích závěrů vyplývá, že je nutné, aby rodiče povzbuzovali svoje děti do aktivního trávení volného času a aby korigovali jejich čas trávený na počítači. Do výzkumu byly tedy zahrnuty otázky týkající se vztahů mezi rodiči a jejich dětmi v oblasti internetu. Opět byly vyhodnoceny zajímavé závěry. O činnost svých dětí na internetu se nezajímá nebo zajímá jen minimálně většina rodičů. Více než dvě třetiny rodičů svoje děti nekontrolují v činnostech na internetu žádným způsobem. Nejčastějším druhem kontroly je nejméně efektivní vymezený čas pro práci s počítačem. Takto kontroluje svoje děti 10% rodičů. Přitom rodiče vůbec nedopadli špatně ohledně hodnocení jejich uživatelských schopností s internetem. Před svými dětmi by obstálo 75% rodičů, kteří byli svými dětmi ohodnoceni jako ve škole nejhůře známkou „dobře“. Sledovaná populace se svými rodiči komunikuje o svých zájmech na internetu ve 47% a 56% uživatelů by si dokonce svoje rodiče přidalo jako svého přítele na Facebooku. To můžeme považovat za jistou známku důvěry.

Jaký postoj tedy zaujmout k dané problematice? Jsou oblasti internetu, se kterými se musíme vyrovnat a přizpůsobit jim výchovu dospívajícího jedince. Tím je třeba fakt, že internet je běžnou součástí života 99% dospívajících. Oproti tomu je třeba výchovu zaměřit na vyloženě rizikové oblasti internetu, které dospívajícího jedince negativně ovlivňují nebo na kterých vzniká závislostní chování. Z výzkumu, prezentovaného v této práci, vyplývá a potvrzuje se, že jsou to tyto oblasti: dlouhé trávení času na sociální síti, hraní počítačových či online her a zejména u chlapců internetová pornografie.

Cíle práce, tak jak jsem si je stanovil v úvodu, jsem splnil a jsem povzbuzen do další preventivní činnosti v této oblasti.

Příklady efektivní prevence

3 Výchovné příklady

Tato kapitola zajisté neobsáhne všechny možné řešení dané problematiky, nicméně jejím cílem je poukázat na zajímavé výchovné příklady. Výchovu mladého jedince považuji za prostředek primární prevence. Zaměřím se na dvě odlišné oblasti prevence, které spolu zdánlivě nesouvisí. Obě jsou ve výchovných metodách poměrně kontroverzní záležitostí a přesto mají z mého pohledu úspěch, dlouhodobě nesou ovoce. Tou první je **ukázka vhodného preventivního programu** na dané téma, realizovaného ve školách a druhou **příklad vhodných webových stránek** pro naši cílovou skupinu, tedy dospívající jedince ve věku 15 až 17 let. Domnívám se, že nejlepší podmínky vychovávat jsou tam, kde sama mládež má zájem a je iniciativní. S mladými lidmi v tomto směru velmi rád pracuji, jelikož na nich rychle poznám, zda je činnost baví či nikoliv a tedy, zda má moje práce smysl. Určitě je veliký rozdíl v ovoci výchovy tam, kde dochází spíše k mentorování dospělými, vyučujícími, rodiči, trenéry atd. a tam, kde teenageři sami přicházejí k dospělým a iniciují otázky formující jejich životní postoje. I přesto, že jsou výsledky výchovy těžce měřitelné, můžeme hodnotit alespoň dílčí kroky. Dvě navrhovaná opatření týkající se internetu v této kapitole se snaží právě o drobné posuny v životech jednotlivců. Tyto drobnosti však mohou výrazně přispět k vytvoření zdravé osobnosti v dospívání, tedy výsledkem je jedinec s vlastním názorem, který není ovládán tlakem okolí, ale rozumí vlastní identitě a hodnotě.

3.1 Primární prevence dle metodického doporučení MŠMT

Metodické doporučení MŠMT [8] definuje primární prevenci takto: Základním principem primární prevence rizikového chování u žáků je výchova k předcházení a minimalizaci rizikových projevů chování, ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování a rozvoji psychosociálních dovedností a zvládání zátěžových situací osobnosti.

Odlišujeme dva druhy primární prevence:

- **Specifická primární prevence** – aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků.
- **Nespecifická primární prevence** – veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání. Tento typ prevence je významný v kontextu aplikace různých efektivních a vyhodnotitelných specifických programů.

Za primární prevenci tedy můžeme považovat mnoho aktivit na nejrozličnější témata. Pro naplnění cílů je však velmi důležité, aby byla primární prevence efektivní. Tu definuje Metodické doporučení MŠMT [8].

Efektivní primární prevence – kontinuální a komplexní programy, interaktivní programy v menších skupinách, vytváření dobrého klimatu ve třídě a skupině, především programy pomáhající odolávat žákům sociálnímu tlaku zaměřené na zkvalitnění komunikace, osvojování a rozvoj sociálně emočních dovedností a kompetencí, konstruktivní zvládání konfliktů a zátěžových situací, odmítání legálních a nelegálních návykových látek, zvyšování zdravého sebevědomí a sebehodnocení, posilování odvahy, stanovování realistických cílů, zvládání úzkosti a stresu apod. Principy efektivní a vyhodnotitelné primární prevence jsou založeny na soustavnosti a dlouhodobosti, aktivitnosti, přiměřenosti, názornosti, uvědomělosti.

Znaky kvalitního preventivního programu

- O programu jsou poskytovány kompletní informace předem
- Program je připraven dle konkrétních potřeb školy, je možné ho přizpůsobovat
- Program je specificky připraven pro věk cílové skupiny
- Program nabízí jasné a vyvážené informace
- Nevyžaduje nepřítomnost pedagoga, program nemá co skrývat
- Program vede proškolený lektor
- Lektor či pořádající organizace je schopna poskytnout podporu a informace pedagogům
- Financování pořádající organizace je průhledné
- Program není organizován hromadně, týká se vždy jedné skupiny, třídy
- Program je realizátorem evaluován, škola je seznamována se zpětnou vazbou programu

3.3 Návrh vlastního preventivního programu s tematikou internetu

Anotace

Téma Jiné závislosti je určeno 1. ročníkům středních škol, standardně trvá dvě vyučovací hodiny, lektor pracuje s jednou třídou. Dospívající mládež je vystavována novým závislostem na činnostech. Tyto závislosti jsou výhradně psychického rázu, jedná se o počítače a internet, závislost na partnerovi, probírány jsou rodinné vztahy, hazardní hry. Lektor používá jazyk blízký studentům, snaží se o kamarádský přístup. Ten navozuje uvolněnou a zároveň důvěrnější atmosféru, ve které se studenti nebojí prezentovat vlastní názor.

Cíle programu:

Hlavní cíl

Hlavním cílem semináře je odkrýt studentům jiný pohled na činnosti, které běžně vykonávají a které skrývají nebezpečí vytvoření závislostí či mohou vést k rizikovému chování.

Konkrétní cíle

Po absolvování programu by studenti měli:

- rozpoznat, zda mají předpoklady k závislostnímu chování na internetu, či zda již mají dokonce rozvinuté závislostní chování
- pojmenovat, v jakých oblastech hrozí na internetu závislost
- přijmout fakt, že stahování a sdílení hudby, filmů a software je v mnoha případech nelegální
- dospět k závěru, že hazardní hry do jejich života nepatří
- rozpoznat projevy kyberšikany

Struktura programu:

Úvod

- představení lektora, představení pořádající organizace
- cíl přednášky, nastavení pravidel
- diskuse, jak se dají závislosti rozdělit a kam kterou řadíme

Počítače, internet, netolismus (45 min)

Lektor poukáže na tři oblasti počítačové zábavy, kde hrozí patologická závislost. Hraní počítačových her, sociální sítě, pornografie. Lektor si neklade za cíl do veškerých podrobností rozebírat jednotlivé oblasti, snaží se spíše motivovat k zodpovědnému chování v této oblasti a studenty seznámit s možnými riziky. Používá osobní zkušenosti či modelové příběhy, studenti si též sami skrze baterii otázek na závislostní chování uvědomí, jak na tom jsou.

Probíraná rizika:

1. Hraní počítačových her:

- časová náročnost, tolerance k násilí, posun reality, omezení sociálního vývoje
- příklad patologického hráčství, příklad tolerance k násilí

2. Sociální sítě:

- časová náročnost, velký posun od reality, přetvářka, neupřímnost, ztráta osobního kontaktu s lidmi, ztráta intimity, nebezpečí kyberšikany

3. Pornografie

- nereálná v normálním životě, příznaky závislosti jako u tvrdých drog – potřeba zvyšování dávky, oddělení citů a fyzické roviny
- výpověď pornoherců, příklad negativního vlivu pornografie na reálný vztah

Interakce: Faktory závislostního chování na Internetu

Možné odpovědi: velmi často, často, zřídka, nikdy

Význačnost	Zanedbáváte někdy své potřeby (např. jídlo či spánek) kvůli internetu? Představujete si, že jste na internetu, i když na něm právě nejste?
Změny nálady	Cítíte se neklidná/ý, mrzutá/ý nebo podrážděná/ý, když nemůžete být online? Cítíte se veselejší a šťastnější, když se dostanete konečně na internet?
Tolerance	Máte pocit, že na internetu trávíte stále více a více času? Přistihnete se, že brouzdáte po internetu, i když vás to už vlastně nebaví?
Konflikty	Hádáte se někdy se svými blízkými (rodina, přátelé, partner/ka) kvůli času, který trávíte na internetu? Strádá Vaše rodina, přátelé, práce či zájmy kvůli času, který trávíte na Internetu?
Časová omezení	Pokusil/a jste se někdy neúspěšně omezit čas, který jste na internetu? Stává se vám, že jste na internetu byl/a výrazně déle než jste původně zamýšlel/a?

Vzhledem k tomu, že není známa klinická validita této výše popsané metody, považujeme pracovníě kritérium závislosti na internetu za přítomné, jestliže odpověď alespoň na jednu položku dosáhla hodnoty „často“ nebo „velmi často“. V případě, že se odpovědi pohybovaly v obou položkách v hodnotách „nikdy“ nebo „zřídka“, kritérium závislosti na internetu považujeme za nesplněné. Hlavním cílem testu je, aby se student sám zamyslel nad svým časem tráveným na internetu a jeho širšími dopady na jeho život. Lektor se následně může zeptat studentů, v jakých odpovědích jim vyšly hodnoty „často“ nebo „velmi často“ a společně o těchto výsledcích diskutují.

Ve zbytku času jsou se studenty probírány další typy závislostí, například závislost na partnerovi, hazardní hry a gambling, ale i závislost v rodině. Závěr je věnovaný dotazům.

3.4 Příklad vhodných webových stránek pro dospívající

Mnoho dospívajících považuje internet za seriózní zdroj informací. Zda tomu tak je či nikoliv není předmětem této kapitoly. Nicméně se dá předpokládat, že pokud mladý člověk hledá odpověď na palčivý problém jeho dospívání, jedním ze zdrojů pro nalezení odpovědi, bude internet. Za jedno z nejčastějších trápení dospívajících považují oblast partnerských vztahů. V této kapitole bych rád poukázal na webové stránky zabývající se problematikou partnerských vztahů, které považuji v oblasti prevence za unikátní.

Web s názvem www.otocto.com, aneb každý týden o vztazích, provozuje občanské sdružení Slánka se sídlem v Mladé Boleslavi spolu s církví Jednotou bratrskou. Sdružení se zabývá poskytováním preventivních programů na základních a středních školách v Mladé Boleslavi a okolí. Slánka o.s. v současné době zaměstnává 2 lektory primární prevence. Stránky Otoceto.com vznikly v roce 2002 jako návazná aktivita na preventivní programy. Jelikož Slánka o.s. pořádá i nejrůznější volnočasové akce pro studenty z preventivních programů (například fotbalový turnaj, sportovní akce, deskové hry...), bylo potřeba studenty začít informovat na internetu. K tomu přibýlo na webu každotýdenní téma týkající se vztahů a v současné době jsou zahrnuty i články o životě. Dále nalezneme na webu knihu vzkazů, otázky a odpovědi převážně na téma partnerských vztahů, blog a zpočátku i rozhovory s nejrůznějšími lidmi z Mladé Boleslavi. O web se začali starat dva lektori, nyní s webem pomáhají další 4 dobrovolníci.

Šéfredaktora a lektora o.s. Slánka Mgr. Miloslava Fantu jsem poprosil o vyjádření k webu Otoceto.com. Fanta uvedl: „*Studenti z přednášek se nás často ptali, zda by s námi mohli zůstat v kontaktu. Nejprve tedy docházelo k emailové komunikaci, následně ke komunikaci přes chatovací program ICQ a nakonec jsme se rozhodli pro zřízení webových stránek. Naším cílem bylo a je, aby studenti mohli získávat odpovědi na svoje otázky, které řeší v období dospívání. My odpovídáme upřímně, děti nás osobně znají, nicméně ne zase tolik, aby se báli svěřit. Proto jsme pro ně důvěryhodní. Nebojíme se odpovídat křesťanským pohledem, na druhou stranu se snažíme maximálně vyvarovat náboženské terminologie (na webu nenalezne nikdo výrazy typu spasení, modlitba, hřích, pokání)*“. Unikátnost webu vidím v několika rovinách.

Na internetu je mnoho skvěle graficky upravených stránek s problematikou partnerských vztahů pro dospívající. Ve většině případů působí anonymně a komerčně. Rady a hodnoty, které předkládají náctiletým, mohou vést při dodržení k poškození

sexuality. Stránky totiž nenesou žádnou zodpovědnost za svoje rady. Oproti tomu stránky Ototo.com působí skromně a jsou zaměřeny hlavně pro oblast Mladé Boleslavi. Redaktoři a zároveň lektoři jsou reální pro každého návštěvníka webu, kdokoliv se s nimi může setkat. Hodnoty, které zastávají, skutečně žijí. V tomto směru jsou vzorem, mají svoje rodiny a křesťanské hodnoty je činí důvěryhodnými.

Obrázek 2. Web ototo.com, strana otázek a odpovědí

Stránky ototo.com dosahovaly v roce 2008 návštěvnosti 250 uživatelů denně. Lektoři nestačili odpovídat na dotazy, které dosahovaly počtu 10 za den. Systém byl nastaven tak, že se otázky a odpovědi hromadily pod sebe. Když dosahovaly počtu 900 příspěvků, byla založena rubrika otázek a odpovědí, která v současné době zahrnuje 12 oblastí s několika podotázkami v každé oblasti. Kdo tam nenalezne odpověď na svojí otázku, může napsat email lektorovi Slánka o.s..

Mgr. Fanta se k tomuto období vyjadřuje takto: „Dnes zpětně vidím, že jsme v roce 2008 suplovali sociální síť. Lidé naše stránky navštěvovali, aby komunikovali s ostatními a dočetli se nejružnější informace k věci, které je baví. Web ototo.com znal v Boleslavi skoro každý náctiletý. To jsme absolutně nečekali a nebyli jsme na to připraveni. Web začal silně pohlcovat náš čas. Nechali jsme si zpracovat analýzu návštěvnosti a zjistili jsme, že web navštěvuje přes 1500 uživatelů týdně, přičemž pouhá 1/5 uživatelů pocházela z Boleslavi a okolí. Ostatní byli z Prahy a celé republiky. S příchodem Facebooku jsme učinili radikální krok a přešli na profil tam. Stránky Ototo.com se postupně vrátily do pro

nás normálních čísel návštěvnosti. Lidem také vadilo, že jsme po nich chtěli, aby spíše psali maily. Dnes si uvědomuji, že je bavilo, když se na jejich otázku odpovídalo veřejně a pak se o tom s ostatními ještě diskutovalo. V současné době přemýšlíme, co bude se stránkami dál. Facebook má ohromnou sílu v kontaktu s lidmi i možnostmi pokračovat v naší činnosti tam. Uvědomuji si, že náš web byl v určitou dobu velmi populární záležitostí, ale je potřeba pružně reagovat na moderní trendy.

Tyto stránky jsem vybral z důvodu, abych poukázal na zajímavý příklad preventivního přístupu skrze internet a také na sílu internetu, kdy velmi malý lokální projekt díky internetu přesáhl do celorepublikového měřítko. V tomto směru je internet jedinečný.

3.5 Shrnutí uvedených příkladů

Cílem této části práce bylo představit příklad efektivní primární prevence v oblasti internetu a poukázat na vhodné webové stránky pro dospívající. Efektivní primární prevence by měla být především dlouhodobá a pravidelná. V tomto směru nesmí být preventivní programy na školách ojedinělé. Lektor by se do třídy měl vracet i s jinými tématy. Jako velmi vhodný doplněk těchto programů vidím propojení s webovými stránkami či Facebookovou aktivitou pořádající organizace. Dalším doplňujícím programem by měla být nabídka volnočasových návazných akcí na programy ve škole a webu. Studenti by měli být motivováni nabídkou aktivního trávení volného času. Slánka o.s. je příkladem velmi komplexní nabídky účinné primární prevence na lokální úrovni. Jsem rád, že v Liberci působí podobná organizace Maják o.p.s., která v regionu nabízí dvě nízkoprahové zařízení.

Seznam použitých zdrojů

Tištěné

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha : Portál, 2004. 173 s. ISBN 80-7178-927-5.

ŠUBRT, Jiří, et al. *Kapitoly ze sociologie veřejného mínění : Teorie a výzkum*. 1. vydání. Praha : Karolinum, 2000. 241 s. ISBN 80-7184-522-1.

SAK, Petr, et al. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. Vyd. 1. . Praha : Portál, 2007. 296 s. ISBN 978-80-7367-230-0.

SAK, Petr. *Proměny české mládeže : česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Vyd. 1. Praha : Petrklíč, 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8

ŠMAHEL, David . *Psychologie a internet*. Praha : TRITON, 2003. 158 s. ISBN 80-7254-360-1.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost : příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha : Karolinum, 2002. 374 s. ISBN 80-246-0139-7

HARTL, Pavel; HARTLOVÁ, Helena . *Psychologický slovník*. Praha : Portál, 2000. Osobnost, s. 381-382. ISBN 80-7178-303-X.

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času : současné trendy*. Praha : Portál, 2008. Výchova ve volném čase, s. 65-82. ISBN 978-80-7367-473-1.

POKORNÝ, Vratislav, et al. *Patologické závislosti*. 2. vydání. Brno : Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. 194 s. ISBN 80-86568-02-04.

ŠVINGALOVÁ, Dana. *Metodické pokyny pro zpracování bakalářských prací*. Vydání první. Liberec : TUL, 2003. 43 s. ISBN 80-7083-704-7.

WEISS, Petr; ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuální chování v ČR : situace a trendy*. Vydání první. Praha : Portál, 2001. 160 s. ISBN 80-7178-558-X.

JÍLEK, Jan. *Ze závislosti do nezávislosti*. 1. vydání. Praha : Roční období, 2008. 224 s. ISBN 978-80-85524-03-1.

NEŠPOR, Karel; CSÉMY, Ladislav. *Léčba a prevence závislostí : Příručka pro praxi*. 1. vydání. Praha : Marcom spol. s.r.o., 1996. 203 s. ISBN 80-85121-52-2.

PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška; MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Vyd. 4. Praha : Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8.

HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2004. 584 s. ISBN 80-7178-820-1.

TUČEK, Milan, et al. *Dynamika české společnosti*. Vydání první. Praha : Slon, 2003. 428 s. ISBN 80-86429-22-9.

PÁČL, Pavel. *Sociologie životního způsobu*. Vydání první. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1988. 209 s. ISBN 17-283-88.

PUNCH, Keith. *Základy kvantitativního šetření*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2008. 150 s. ISBN 978-80-7367-381-9 (brož.).

Elektronické

[1] SAK, Petr. *Komputerizace společnosti, vzdělávání a životní styl* [online]. Praha, 2006.

168 s. Výzkumná zpráva. Grant MPSV ČR. Dostupné z WWW:

<<http://www.insoma.cz/komputerizace.pdf>>

[2] SOUKUP, Petr. *Češky a Češi v kyberprostoru*. Praha, 2008. 194 s. Výzkumná zpráva.

UK Praha. Dostupné z WWW: <[http://www.nidm.cz/neformalni-](http://www.nidm.cz/neformalni-vzdelavani/vyzkum/registr/cesky-a-cesi-v-kyberprostoru)

[vzdelavani/vyzkum/registr/cesky-a-cesi-v-kyberprostoru](http://www.nidm.cz/neformalni-vzdelavani/vyzkum/registr/cesky-a-cesi-v-kyberprostoru)>.

[3] *World Internet Project* [online]. 2008 [cit. 2010-12-01]. World Internet Project.

Dostupné z WWW: <<http://www.worldinternetproject.net/#reports>>.

[4] SULER, John. *The Psychology of Cyberspace* [online]. Lawrenceville USA : [vl.n.],

1998, 2005 [cit. 2010-10-12]. Adolescents in Cyberspace, s. . Dostupné z WWW:

<<http://users.rider.edu/~suler/psycyber/psycyber.html>>.

[5] BRDIČKA, Bořivoj. *Difuze technologií ve škole 21. století. Učitelský spomocník*

[online]. 2.11.2009, [cit. 2010-10-15]. Dostupný z WWW:

<http://www.spomocnik.cz/index.php?id_document=2404>. ISSN 1214-9179.

[6] *Národní ústav odborného vzdělávání* [online]. 2008 [cit. 2010-11-25]. Odborné

vzdělávání. Dostupné z WWW: <<http://www.nuov.cz/pocatecni-odborne-vzdelavani>>.

[7] *ÚIV: Ústav pro informace ve vzdělávání* [online]. 2010 [cit. 2010-12-01]. Mezinárodní

projekty PISA 2009 . Dostupné z WWW: <<http://www.uiv.cz/clanek/607/1871>>.

[8] *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 5. listopad 2010 [cit. 2010-12-

02]. Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže.

Dostupné z WWW: <[http://www.msmt.cz/socialni-programy/metodicke-doporuceni-k-](http://www.msmt.cz/socialni-programy/metodicke-doporuceni-k-primarni-prevenci-rizikoveho-chovani)

[primarni-prevenci-rizikoveho-chovani](http://www.msmt.cz/socialni-programy/metodicke-doporuceni-k-primarni-prevenci-rizikoveho-chovani)>.

Seznam příloh

Příloha 1. Dotazníkový formulář s vyplněnými procentuelními odpověďmi

Příloha 2. Seznam grafů

Příloha 1. Dotazníkový formulář s vyplněnými procentuelními odpověďmi

Ahoj, prosím tě o vyplnění dotazníku, který má za cíl zjistit, jakým způsobem používáš internet. Věřím, že to bude přínosné i pro tebe, proto se pokus vyhnout odpovědi „nevím“. Tvoje odpovědi jsou důležité, prosím buď upřímný. Dotazník je anonymní, nebude nikde dáván do souvislosti s tvou osobou, proto se prosím nepodepisuj.

Vybrané odpovědi označ křížkem. V případě změny odpovědi správnou odpověď zakroužkuj.

1. Zajímalo by mě, co děláš, když nemusíš být ve škole. Prosím zakřížkuj číslo v tabulce, jak často nebo jestli vůbec ve svém volném čase děláš tyto aktivity?

- 1=každý den několik hodin
2=každý den alespoň chvíli
3=asi tak 1-2krát týdně
4=asi tak 1-2krát za měsíc
5=asi 1-2krát za půl roku
6=méně často
7=nikdy

		1	2	3	4	5	6	7
A.	Sportuješ pod vedením trenéra, vedoucího oddílu apod	9	4	27	4	3	14	39
B.	Sportuješ rekreačně s rodiči, kamarády apod	5	9	28	26	6	16	11
C.	Věnuješ se nějaké umělecké činnosti v kroužcích nebo ZUŠ (zpěv, hra na hudební nástroje, kreslení, keramika, dramatický kroužek, atd.)	3	6	12	4	2	10	63
D.	Věnuješ se nějaké umělecké činnosti jinak (sám doma, s kamarády nebo rodiči)	5	12	13	10	6	20	34
E.	Věnuješ se kroužkům či oddílu (např. turistický, jízda na koních, modelářský atd.)	3	4	13	6	4	13	57
F.	Navštěvuješ počítačový kroužek	1	1	2	1	0	6	89
G.	Učíš se mimo školu ještě někde jinde cizí jazyky	1	3	10	4	3	16	64
H.	Trávíš čas s kamarády bez přítomnosti rodičů (např. venku, u kamaráda doma, v klubu pro mládež, ve Fastfoodu)	33	30	25	6	1	3	1
I.	Připravuješ se do školy (učení se, psaní úkolů)	10	51	18	6	2	7	6
J.	Trávíš čas s rodiči (povídáním, hraním her, výlety)	3	30	23	15	6	17	5
K.	Čteš knížky	5	12	14	15	10	22	21
L.	Čteš časopisy, noviny	6	21	29	17	6	13	8
M.	Děláš něco na počítači	41	43	10	3	1	2	1
N.	Jsi na internetu	46	42	9	1	1	1	0
O.	Díváš se na televizi nebo dvd	18	45	25	4	1	6	1
P.	Posloucháš hudbu (na počítači, cd nebo rádio)	54	38	6	1	0	1	1
Q.	Pomáháš s domácími pracemi (luxování, mytí nádobí, venčení psa atd.)	11	40	35	5	1	5	3
R.	Navštěvuješ divadla, galerie, výstavy, muzea	0	1	4	19	24	30	22
S.	Chodíš do kina	1	1	6	35	35	17	5

2. Zamysli se nad svým běžným dnem. Kolik času v něm věnuješ internetu?

1. **14%** méně jak 1 hodinu 2. **35%** 1 až 2 hodiny 3. **30%** 2 až 3 hodiny 4. **21%** 4 a více hodin

3. Jakými činnostmi se celkově zabýváš na počítači? Označ všechny, které děláš často.

1. 96% jsem na internetu	5. 36% píši v textových editorech (Word, Excel...)
2. 42% hraji počítačové hry	6. 30% zpracovávám digitální fotografie
3. 69% sleduji filmy	7. 33% pracuji ve specializovaných programech (např. Photoshop)
4. 91% poslouchám hudbu	

4. Máš vlastní počítač?

1. **46%** ano, mám vlastní PC
2. **28%** ano, mám vlastní notebook
3. **16%** ano, mám vlastní PC i notebook
4. **10%** ne, nemám

5. Odkud se nejčastěji připojuješ na internet?

1. **64%** z vlastního počítače doma

2. **15%** z rodinného počítače
3. **17%** z vlastního notebooku všude
4. **0%** ze školního počítače
5. **2%** z kamarádova počítače
6. **1%** odjinud (napiš prosím odkud):.....

6. Jak často provádíš na internetu tyto aktivity? Postupuj stejně jako u první tabulky.

- 1=několikrát za den
- 2=alespoň 1x denně
- 3=alespoň 1x týdně
- 4=alespoň 1x měsíčně
- 5=méně než 1x měsíčně
- 6=nikdy
- 7=nevím

	1	2	3	4	5	6	7
A. Pracuješ s emailem	12	34	31	11	5	4	3
B. Chatuješ s konkrétním člověkem přes ICQ, MSN, Skype, Facebook, Twitter atd.	52	29	13	2	2	1	1
C. Trávíš čas na sociální síti (Spolužáci.cz, Facebook, Badoo, Twitter, Líbimseti.cz...)	49	30	10	2	2	3	3
D. Navštěvuješ specifickou diskusní skupinu, forum, chat	13	15	13	11	11	25	12
E. Telefonuješ přes internet či posíláš sms	24	18	20	12	9	13	5
F. Vyhledáváš informace (do školy, hledáš brigádu, pročítáš zprávy, program kin, informace o oblíbených skupinách, atd.)	16	26	36	12	5	3	3
G. Věnuješ se pročítáním blogů	3	4	9	11	15	40	18
H. Hraješ online hry nebo k hraní her využíváš internet	14	12	14	12	14	26	8
I. Stahuješ a posloucháš hudbu, filmy	35	26	23	9	3	2	1
J. Posloucháš online rádio	12	11	15	11	12	29	11
K. Sleduješ erotické stránky	8	8	16	7	7	43	12
L. Navštěvuješ internetovou seznamku	2	1	5	4	9	59	20
M. Hledáš informace o výrobcích a službách	3	5	15	20	19	25	13
N. Nakupuješ či prodáváš online (bazary, aukro...)	4	3	10	15	23	35	11
O. Sleduješ videa, klipy, filmy online (youtube...)	44	28	18	5	3	1	1

7. Přidal(a) by sis rodiče (některého z nich) jako přátele na Facebook?

1. **56%** ano
2. **44%** ne

8. Probíráš s rodiči některé své zájmy na internetu?

1. **7%** velmi často
2. **39%** občas
3. **36%** málokdy
4. **17%** nikdy

9. Vyber si jednoho z rodičů, který umí lépe pracovat s internetem? Označuj jeho dovednosti jako ve škole.

1. **17%** výborně
2. **20%** velmi dobře
3. **38%** dobře
4. **20%** dostatečně
5. **5%** nedostatečně

10. Pokud tvoji rodiče alespoň dostatečně ovládají počítač, co na něm dělají?

Vyber lepšího z rodičů a můžeš označit více variant.

1. **64%** pracuje na něm
2. **26%** hraje hry
3. **79%** je na internetu
4. **22%** zpracovává fotky
5. **27%** poslouchá hudbu
6. **34%** pracuje se specializovaným programem

11. Jak se tvoji rodiče zajímají o to, čím se zabýváš na internetu (alespoň jeden z rodičů)? Vyber jednu, nejsilnější odpověď.

1. **15%** Bavíte se o tom.
2. **30%** Vědí, co děláš.
3. **3%** Máte nějakou domácí kontrolu.
4. **52%** Rodiče se o to nezajímají nebo jen minimálně.

12. Kontrolují tě rodiče při práci s počítačem některým z těchto způsobů? Můžeš označit více možností.

1. **10%** Mám vymezený čas pro práci s počítačem
2. **2%** Na počítači je software blokující určité webové stránky.
3. **1%** Na počítači smím pracovat jen pod dohledem rodičů.
4. **4%** Počítač nesmí být v mém pokoji, ale ve společné místnosti.
5. **6%** Jiný.....
6. **77%** Žádný z těchto způsobů.

13. Máš zkušenost s těmito aktivitami, v jaké roli? Můžeš označit více možností.

a) Hacking (nabourávání webových stránek)

1. ☐ autor 2. ☐ spoluautor 3. ☐ přihlížející 4. ☐ oběť 5. ☐ nic z uvedeného 6. ☐ nevím

b) Stahování filmů, hudby, software

1. ☐ autor 2. ☐ spoluautor 3. ☐ přihlížející 4. ☐ oběť 5. ☐ nic z uvedeného 6. ☐ nevím

c) Sdílení dat (filmy, hudba, software)

1. ☐ autor 2. ☐ spoluautor 3. ☐ přihlížející 4. ☐ oběť 5. ☐ nic z uvedeného 6. ☐ nevím

d) Spamování (nevyžádané, masové šíření sdělení nejčastěji mailem)

1. ☐ autor 2. ☐ spoluautor 3. ☐ přihlížející 4. ☐ oběť 5. ☐ nic z uvedeného 6. ☐ nevím

14. Některé činnosti jsou na internetu nebezpečné, jiné dokonce trestné. Posuď, jak moc jsou podle tebe tyto činnosti trestným činem.

a) Hacking (nabourávání webových stránek)

1. ☐ rozhodně ano 2. ☐ spíše ano 3. ☐ spíše ne 4. ☐ rozhodně ne 5. ☐ nevím

b) Phishing (podvodná technika získávání citlivých údajů od uživatelů)

1. ☐ rozhodně ano 2. ☐ spíše ano 3. ☐ spíše ne 4. ☐ rozhodně ne 5. ☐ nevím

c) Stahování filmů, hudby, software

1. ☐ rozhodně ano 2. ☐ spíše ano 3. ☐ spíše ne 4. ☐ rozhodně ne 5. ☐ nevím

d) Spamování (nevyžádané, masové šíření sdělení nejčastěji mailem)

1. ☐ rozhodně ano 2. ☐ spíše ano 3. ☐ spíše ne 4. ☐ rozhodně ne 5. ☐ nevím

e) Sdílení dat (filmy, hudba, software)

1. ☐ rozhodně ano 2. ☐ spíše ano 3. ☐ spíše ne 4. ☐ rozhodně ne 5. ☐ nevím

15. Internet se může stát nástrojem, jak někomu ublížit. Stalo se tobě osobně na internetu někdy něco nepříjemného?

1. ☐ bylo mi přes internet vyhrožováno
2. ☐ někdo mi nadával
3. ☐ někdo umístil moji fotku, kam jsem nechtěl/a
4. ☐ mám negativní zkušenost na seznamce
5. ☐ nic špatného jsem na internetu nezažil/a
6. ☐ něco jiného, napiš prosím co:

16. Jsi dívka nebo chlapec?

1. **55%** dívka 2. **45%** chlapec

17. Kolik ti je let?

18. Jaký studuješ obor? Prosím napiš název (např. kuchař, gymnázium, silnoproud atd.)

.....

19. Kde bydlíš?

1. **47%** ve městě nad 100 000 obyvatel
2. **0%** ve městě mezi 50 000 až 99 000 obyvatel
3. **16%** ve městě mezi 10 000 až 49 999 obyvatel
4. **10%** ve městě mezi 5 000 až 9 999 obyvatel
5. **26%** v obci do 4999 obyvatel

A to je vše. Děkuji za Tvé odpovědi. Přeji ti, aby si měl/a internet „pod kontrolou“.
Roman Kladivo, lektor Maják o.p.s.

Příloha 2. Seznam grafů

Graf 1. Sebeevaluace využívání PC ve věkových skupinách

Graf 2. Poměr dívek a chlapců v %

Graf 3. Poměr maturitních a učňovských oborů v %

Graf 4. Poměr uživatelů z velkoměsta, menších měst a malých obcí v %

Graf 5. Počet uživatelů internetu

Graf 6. Počet častých uživatelů internetu

Graf 7. Místo připojení k internetu

Graf 8. Vybavenost hardwarem

Graf 9. Volný čas mládeže 1

Graf 10. Volný čas mládeže 2

Graf 11. Čas strávený na internetu

Graf 22. Čas strávený na internetu mezi uživateli z velkoměsta a obcemi

Graf 13. Čas na internetu strávený uživateli dle jednotlivých studijních oborů

Graf 14. Čas na internetu strávený maturitními a učňovskými obory

Graf 15. Frekvence volnočasových aktivit na internetu 1

Graf 16. Frekvence volnočasových aktivit na internetu 2

Graf 17. Počet uživatelů Facebooku

Graf 18. Sledovanost erotických stránek

Graf 19. Rodič jako přítel na Facebooku

Graf 20. Četnost komunikace sledované populace s rodiči ohledně zájmů na internetu

Graf 21. Znalost práce s internetem u rodičů z pohledu jejich dětí

Graf 22. Zájem rodičů o činnost jejich dětí na internetu

Graf 23. Způsoby domácí kontroly činností na internetu

Graf 24. Porovnání činností na internetu mezi běžnými uživateli a Internet'áky

Graf 25. Rozdíl v počtu uživatelů mezi běžnými uživ. a Internet'áky u jednotlivých aktivit